ודעז, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

MAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 10 זייטען

מייער פאלקסבלאט

№ 259 | Łódź, Niedziela, 12 listopada 1933 r. | עלפטער יאהרגאנג | לאדז, זונטאג, כ"ג מרחשון תרצ"ד | № 259

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 71-224

שארפע פארשריפטען
געגען „אומלעגאלער" עמיגראציע קיין א"י
ערקלערונג פון בריטישען קאלאניאל-מיניסטער אין פארלאמענט

לאנדאן. (יט"א) אויף דער היינטיגער זיצונג פון ענגלישען פארלאמענט האט דער שטאטס סעקרעטאר פאר קאלאניען-ענינים סער פיליפ קאנליף-ליסטער אנגעקינדיגט די מאסמיטלען, וואס וועלען דורך דער רעגירונג איינגעפיהרט ווערען, כדי אויף א שטרענגען אופן צו פעראינמעגליכען אנ'אונלעגאלע אימיגראציע קיין ארץ-ישראל.

די ערקלערונג פון קאנליף-ליסטער איז געקומען אלס ענטפער אויף אינטערפעלאציעס, וואס זיינען אריינגעטראגען געווארען אויף א פריהערדיגער פארלאמענטס-זיצונג.

די שריט פון דער רעגירונג אין דער ריכטונג פון פעראוממעגליכען אונלעגאלע-אימיגראציע קיין א"י וועלען בעשטעהן אין פאלגענדען:

ערשטענס, אויף דער גרעניץ-ליניע סיריען – ארץ-ישראל וועט איינגעשטעלט ווערען א שטרענגע פאסיר-קאנטראל.

צווייטענס, פערזאנען, וואס האבען גאנצען פעספער (שטאטסלאזע), וועלען קענען בעקומען טוריסטען-וויזעס בלויז אין אויסנאהמס-פאלען.

דריטענס, פערזאנען פון געוויסע לענדער, וואס וועלען האבען בדעה צו פאהרען קיין ארץ-ישראל אלס טוריסטען, וועלען – כדי צו בעקומען א וויזע קיין א"י – דארפען איינלעגען א חוץ מיט דער 1-טער קל. אנ'ערבות-דעפאזיט אין דער הויך פון 60 פונט, אדער א גאראנטיע פון א גרויסער באנק.

פיערטענס, עס ווערט איינגעשטעלט אין א"י א ספעציעלער אמט, וואס וועט האבען די דאפעלטע אויפגאבע צו ארגאניזירען א קאנטראל איבער דער טוריסטען-באוועגונג אין א"י און אויפדעקען אלע פערזאנען, וואס געפינען זיך אין א"י פון פריהער און זייער אויפענטהאלט אין לאנד איז אנ'אונלעגאלער.

מיניסטער קאנליף-ליסטער האט אונטערשטראכען, אז די סערטיפיקאטען-אימיגראציע קיין א"י בלייבט אומגעענדערט, דאנעגען האט בלויז די אונלעגאלע אימיגראציע קיין א"י געצוואונגען דעם הויך-קאמיסאר צו רעדוצירען די סערטיפיקאטען-קוואטע אויף דעם לויפענדען האלב-יאהר, אקטאבער 1933 – מערץ 1934, אונטער דעם בעשטימטען סקעדזיול. (ד. ה., אז א טייל פון צוגעטיילטען סקעדזיול איז – ווי שוין בעקאנט – דורך דער רעגירונג צוריקגעהאלטען געווארען אין איהר רשות).

טויט-שטראף אין עסטרייך

ווין, 11 (ספ. טעל.) די רעגירונג האט פערעפענטליכט א פערארדנונג, וועלכע פיהרט איין טויט-שטראף אין פאלען פון מארד, אונטערצינדונג און עפענטליכען טעראר דורך בעשעדיגען פרעמד איינענטום. די פעראדנונג געהט גלייך אריין אין קראפט.

עפענטליכע ערקלערונג.

מיר ערקלערען עפענטליך, אז דעם בעלט-סכסוך וואס מיר האבען געהאט מיט די ה"ה:

דוד מארינע, געצל פרידמאן, בינם מוסמאן, הערצל פרידמאן, האבען מיר צווישען זיך ליקווידירט אויף דעם בעסטען אופן און מיר האבען צו די דערמאנטע הערען קיין שום ווייטערדיגע פרעטענציע. מיט אכטונג

יחיאל לייב און גאלדע גאברילעוויטש און משה לייפציגער.

Dr. med.

Haltrecht

ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס-קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21

נעמט אן פון 8—1 מיטאג און פון 6—9 אוונט. זונטאג פון 10—1 בײטאג.

אלע ארט ענאליזען.

פאר ארבייטסלאזע לעטשניצע-פרייז

Dr

Wajnberg

ספעצ. פון לונגען, הארץ און סקלעראז-קראנקהייטען

וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145 טעל. 126-02.

נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—4, 8—9 אוו.

כעמיש-באקטעריאלאגישער לאבאראטאריום
מ. שאץ
לאדז, פעטריקאווער 37. טעל. 230-85

פיהרט אדורך זעמטליכע ערצטליכע אנאליזען פון אורין, בלוט, פלעגמע, א.א.

א צימער צו פערמיטען

מעבלירט מיט בעקוועמליכקייטען פאר 1 אדער 2 מענער, פעטריקאווער 112, וואוינ. 6.

6186

G. SZCZYBUK

ŁÓDŹ, ul. PIOTRKOWSKA 61

telefon 240-00.

קאמיסיאן-לאגער

פון דער פעלץ-אויסארבייטונגס-פאבריק

„FURS", Wilno,

(S-ka B-cia Kirzner i D. Mickun)

סעקציע צייטונגס-פערשפרייטער
ביים צענטראלען קליינהענדלער-פעראיין פאמארסקא 15

מאכט בעקאנט זיינע מיטגלידער, אין צוזאמענהאנג מיט דער פעראדרנונג פון דער סטאראסטווע גראדזקע, אז אלע צייטונגס-פערשפרייטער, וואס האבען קאנצעסיעס מוזען ביז דעם 25-טען ד. ח. אפגעבען ביטעס וועגען בעניייען די קאנצעסיעס. ווארנען מיר די צייטונגס-פערשפרייטער, אז זיי זאלען נישט ערלעדיגען די ביטעס דורך דער פערמיטלונג פון די ה"ה ווינאגראד און קאזאקעוויטש, ווייל די, וועלכע וועלען ערלעדיגען די ביטעס דורך דער פערמיטלונג פון א בירא, וועלען שפעטער זיין אנגעוויזען נאר אין דעם זעלבען סאנטאר, און וועלען האבען געוויסע שוועריקייטען אין האנדעל.

אלע מיטגלידער דארפען זיך ווענדען נאך אינפארמאציעס אין פעראיין, וואו עס ווערט אויך געשריבען ביטעס יעדען אוונט, אנהויבענדיג פון מאנטאג, 8 א זייגער אוונט אין פעראיינס-לאקאל, פאמארסקא 15.

מיט אכטונג די פערוואלטונג.

אויפפאדערונג!

איך פאדער אויף צום לעצטען מאל ר' העניך ווערדינגער, קאמיענא 1, צו א דין-תורה צום הרב סגל, פאלודניאווא 25, היינט 8 אוועגד. אין געגענפאל נעם איך אראפ פון זיך די פעראנטווארטליכקייט פאר די ווייטערדיגע פאלגען.

שמחה האפמאן, נאווא-טארגאווא 14.

6200

אזהרה גדולה מהראבינאט.

אזוי ווי עס איז ווידער דאס הפקרות פון פויטע-געגז שמוגעל-שחיטה און פרעמדע שחיטה, וואס איז ממש נבלה וטרפה, און דאס ווערט פערקויפט אין די האלעס אויך אין יאטקעס ווערט צוגעוואויגען שטיקלעך עוף צו רינדפלייש, זענען מיר שטרענג מזהיר, אז יעדער זאל אכטונג געבען נישט קויפען קיין געשאכטען געפליגעל נאר מיט בלעכענע פלאמבע אויפזיכט ראבינאט ועד הכשרות, און בעזונדער מתרה אלע קצבים זאלען נישט מכשיל הרבים זיין און ביי וועמען די משגיחים וועלען טרעפען אהן בלאמבע, וועט ווערען געאסרט. די ווארשטען-פאבריקאנטען זאלען נישט קויפען קיין געפליגעל, הויטען און פעטס, נאר ביי זעלכען וואס האט א הכשר פון דערזעלבער וואך, געגענפאלס וועט ער ווערען געאסרט.

לאדזער ראבינאט.

אכטונג! גייער'ס ראיאן אכטונג!

היינט, זונטאג, 6 אוועגד קומט פאר אין דער שוהל „באר-מרים" נאווא-זארזשעווסקא 18

א גרויסער הספד

לזכר נשמת הגאון הצדיק מהר"ם שפירא זצ"ל מלובלין

הספדים וועלען האלטען: הרה"ג ר' חיים מנחם הורוויץ שליט"א (דזיקאווער רב) פרעזעס פ. ליבערמאן, הרב מקאלע וואלבראמסקי, פרנס ד. צ. זילבערשטיין, פרנס א. ג. פרידענזאהן און אפרים ווארקצייג.

יודען פון גייער'ס ראיאן! קומט מאסענווייז! גיט אפ כבוד דעם גרויסען נפטר!

קאמיטעט פאר דער „כופר-נפש"-אקציע אין לאדז.

נאך נישט אלע ווייסען, אז דאס
קירזשנער-אטעליער
פון ה' י. שווארצמאן
21 פיעטרקאווער 21
פראנט 1-ער שטאק

נעמט אן אלערליי קירזשנער און שניידער-ארבייטען פון אייגענע און אנפערטרויטע סחורות, אויך אלערלייא קירזשנער-רעפעראטורען צו קאנקורענץ-פרייזען.

!! רעעלע בעהאנדלונג !!
!! פינקטליכע אויספירונג !!

בעמ.: צוליב רעקלאמע מאכען מיר די 3' קונדשאפט א הנחה אויף 2 מאנאטען. צו יעדען דאמען פוטער-פאלטען גיבען מיר צו א מופע פולשטענדיג אומזיסט.

קומט און איבערצייגט זיך!

לארושי חברנו היקר

מר יחיאל ארי' נ"י קאפעלושניק

עם בחירת לבו רבקה אייזנער שתחי'

אנו מברכים אותו בברכת מזל-טוב, ויהא רצוא שתתגשמנה כל שאיפותיך על שדה עבודתך התורניות.

יהושע קראוויעצקי, מנלי קילבערט, אברהם ארבאך, שמחה צבי כהנה.

6179

נאך קורצע און שווערע ליידען איז געשטארבען אין עלטער פון 81 יאהר אונזער ליבע און טייערע מוטער, שוויגערמוטער און גרויסמוטער נ"ע

זלאטע פאמעראנץ
אשת ר' קלמן ז"ל

(געוואוינט אויף זגערזשער 53)

די לויה קומט פאר היינט, זונטאג, ד. 12 נאוו. 1933, 12 א זייגער ביי טאג פון טרויער-הויז, וואלבארסקא 10, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע

מאַקדאָנאַלד'ס אַפּעלירט צו דייטשלאַנד
ער לאַדענט איין דייטשלאַנד צוריק אין גענף

לאָנדאָן, 11 (ספּ. טעל.)

רעדענדיג נעכטען אויף אַ באַנקעט אין גילדהאַל, האָט דער פּרעמיער מאַקדאָנאַלד געזאָגט:

מיר דאַרפען זיך נאָך מעהר אַקטיווער בעמיהען צו פערטרייבען פון די פעלקער די מורא און איבערגעהעצטע עוולות, וועלכע פיהרען סוף-כל-סוף צו מלחמה. דייטשלאַנד מוז חתמ'ענען יעדען אָפּמאַך וועגען ענט־וואָפנונג, וואָס שטערט איצט דייטשלאַנד צו קומען צו אונז און פאָרשטעלען די אייגענע פאָרלאַנגען? זיי וואָלטען זיך דאָך געווענדעט צו אַ טריבונאַל פון מענשען, וועלכע ווילען שלום און שטרעבען צו געבען דייטשלאַנד און יעדער היגער זיכט אַ סאַטיספאַקציע. מיר בעמיהען זיך צו טון אַלץ, וואָס ס'איז מעגליך, כדי צו ברענגען דייטשלאַנד צו אונז און צו אונזערע אונטער־האַנדלונגען. די איצטיגע שטעלונג פון דייטשלאַנד איז נישט גוט פאַר זיי און נישט פאַר אייראָפּע. ביי אַזאַ שטעלונג איז כמעט אוממעגליך צו האַנדלען שכל'דיג און ריטערליך.

מיט עטליכע טעג צוריק האָט דער דייטשער אויסערן־מיניסטער פאָן נוראַט געזאָגט, אַז זיין רעגירונג האָט בדעה צו מאַכען געוויסע פאָרשלאָגען. מיר וואָלטען זיי געוואָלט זעהען. מיר וועלען זיי פריינדליך און אָביעקטיוו בעטראַכטען.

די גאַנצע ענגלישע פּרעסע שטרייכט אונטער די בעדייטונג פון מאַקדאָנאַלדס נעכטיגער רעדע. די פּרעסע שטעלט פעסט, אַז דער פּרעמיער האָט אויסגענוצט די געלעגענהייט ביים באַנקעט פון לאָנדאָנער שטאָט מעיאָר, כדי איינצולאַדען דייטשלאַנד צוריק צום קאָנפערענץ־טיש אין גענף.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט גיט איבער דער „דיילי העראַלד" אינטערעסאַנטע אינפאָרמאַציעס, וועגען דער דיפּלאָמאַטישער הינטערקוליסען־שפּיל, וואָס איז ענג פערבונדען מיט מאַקדאָנאַלדס עפענטליכע איינלאַדונג.

ס'איז מעגליך — שרייבט דער „דיילי העראַלד" — אַז במשך פון די נאָהענטסטע טעג וועלען געמאַכט ווערען אַזעלכע דיפּלאָמאַטישע שאַך־צוגען, וואָס וועלען ברענגען דערצו, אַז די אונטערהאַנדלונגען וועגען ענטוואָפנונג וועלען בעניים ווערען אין אָנוועזענהייט פון די דייטשע פאָרשטייער. מען האָט געמיינט, אַז היטלערס בריף, וואָס מוסאָליני האָט געבראַכט קיין רוים, וועט מעגליך מאַכען אָנקניפען די אונטערהאַנדלונגען. דאָס האָט זיך אָבער אַרויסגעוויזען פאַר נישט מעגליך, ווייל אין בריף זענען נישט געווען קיין שום קאָנקרעטע פאָרשלאָגען. מוסאָליני האָט געענטפערט מיט אַ בריף צו היטלערן, און די נאָהענטסטע טעג וועט פאָרקומען אַ מיינונגס־אויסטויש צווישען בערלין און רוים.

דער „דיילי העראַלד" שרייבט ווייטער: הגם עס איז נישטאָ קיין גרונד צו מיינען, אַז די דייטשע רעגירונג וועט זיך אָפּזאָגען פון איהר פאָדערונג, אויף צו אנערקענען אָהן שום בעוואָרענישען די גלייכבערעכטיגונג פון דייטשלאַנד אויפ'ן געביט פון בעוואָפנונג, איז פאַרהאַן אַ גרונד צו האַלטען, אַז די דייטשע רעגירונג וועט גערן אויפנעמען אַ נייע דיסקוסיע. די דייטשע רעגירונג האָט עטליכע מאָל אויסגעדריקט די גרייטקייט צו שטעלונגען זיך מיט פראַנקרייך; זי האָט געשאַפט דעם דופּק אין פּראַג און וואַרשע. דאָס אַלץ בעווייזט, אַז יעצטער ריכטונג די געשעהענישען קענען ווייקלען זיך.

היטלער וועגען דייטשען כבוד
זיין גרויסע לעצטע וואהל-רעדע

בערלין, 11 (ספּ. טעל.).

פרייטאָג ביינאַכט האָט היטלער געהאַלטען זיין לעצטע גרויסע פאַרוואהל־רעדע. באַלד אין אָנהויב האָט היטלער שטאַרק אָנגעגריפען דעם ווערסאַלער טראַקטאַט, וועלכער האָט לויט זיין מיינונג, צעטיילט די וועלט אויף זיגער און בעזיגטע. היטלער איז ווייטער אַרויסגעטרעטען געגען דעם אינערליכען פאַרטיי־קאַמף, האַלטענדיג, אַז נאָר אַ קליינע אינטערנאַציאָנאַלע קליקע העצט די מענשען, איינעם אַ קעגען דעם אַנדערען (צווישען די צוהערער הערט מען אויסגעשרייען „די יודען"). אָבער דאָס דייטשע פאָלק איז צונויפגעבונדען מיט איהר ערד און וויל נישט געהן מיט די אַגיטאַטאָרען. איך האָב געבעטען 4 יאָהר אויף צו פערווירקליכען מיין פּראָגראַם, ווייל מ'קען דאָך נישט אַלץ מיטאַמאָל פערווירקליכען. מיר פיהרען אָנ'ערציהונגס־אַרבייט, אויב איך וועל איצט נישט בעקומען אַלע, וועט דער קומענדיגער דור גע־הערען צו אונז, ווייל מיר ערציהען איהם. ווייטער — זאָגט היטלער — אַז אָהן גלייכבערעכטיגונג קען מען נישט טראַכטען וועגען אַ ווירטשאַפטליכער פערבעסערונג אין דייטשלאַנד. אויב אויסלאַנד וויל דיקטירען דייטשלאַנד איהר ווילען, קען זי דאָס טון, אָבער נישט בעקומען די אונטערשריפט פון רייכסקאַנצלער.

דאָס דייטשע פאָלק, זאָגט היטלער, האָט שטענדיג געהאַלטען איהר וואָרט, נאָר צו גענוי אויסגעפיהרט איהרע פערפליכטונגען, וואָס איז אפשר געווען אַ פעהלער. אויסלאַנד דאַרף נישט אידענטיפיצירען די דייטשע עמיגראַציע מיט'ן דייטשען פאָלק, ווייל די עמיגראַנטען זענען נאָר „שווינדלער". דער פּלעביסציט פון 12. נאָוועמבער דאַרף ווייזען, אַז דאָס פאָלק וועט נישט לאָזען פערשוועכען דייטשלאַנדס כבוד.

אָפּגעשטעלט די לימודים
אויפ'ן פּאָליטעכניקום און אין העכערער דאָרפס-ווירטשאַפטליכער שול

וואַרשאַ, 11 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) דאָס שליסען פון וואַרשאַווער אוניווערזיטעט האָט זעהר אויס נישט געמאַכט קיין גענוגענדען איינדרוק אויף דער פּראַגיטירטער יוגענט. זייט עטליכע טעג האָט מען אויף די איבעריגע דריי הויכשולען געקענט בעמערקען דאָס פערשטאַרקען זיך פון דער אַגיטאַציע, דאָסמאָל אַנטיסעמיטישע.

דאָנערשטאָג און פרייטאָג האָט די יוגענד פון דער „ענדעקישער" ריכטונג פערשפּרייט אַנטי־יודישע אויפרופען אין דער העכערער דאָרפס־ווירטשאַפטליכער שולע, אין דער הויפּט האַנדעלס־שול און אין דעם פּאָליטעכניקום. די אויפרופען האָבען גערופען צו בעהערען די טראַגיש־אומגעקומענע אַקאַדעמיקער גראַטקאָווסקי אין ווילנע און וואַצלאַוויטסקי אין לעמבערג.

די אויפרופען זענען אַמייסטען פערטיילט געוואָרען צווישען די צוהערער פון ערשטען קורס, און די האָבען אַרויסגערופען אַ העצע און מ'האָט אָנגעהויבען אָנצווענדען געגען די יודישע סטודענטען אַ בויקאָט.

אין די לימוד־זאַלען אין לאַבאָראַטאָריעס, האָט די ענדעקישע יוגענד אָנגעשטעלט בעזונדערע ערטער, אויף דעם באָדען איז געקומען פרייטאָג צו געשלעגען אין אַלע דריי הויכשולען. צוליב דעם, וואָס די סיטואַציע האָט זיך פערערגערט האָבען די רעקטאָרען פון די דריי הויכשולען אָפּגעשטעלט די לימודים ביז אַ בעזונדערע מיטטיילונג.

אין דער הויפּט האַנדעלס־שולע איז די לאַגע שנעל בעהערשט געוואָרען אַ דאַנק דעם טאַקט פון רעקטאָר פּראָפ. ד"ר מיקלאַשעווסקי, וועלכער האָט נישט דערלאָזען צו קיין געשעהענישען, פאַר די בנינים פון די הויכשולען געפינען זיך שטאַרקע פּאָליציי־אָפּטיילונגען.

צי וועט טערקיי אויפנעהמען יודען
קלאַנגען וועגען יודישער קאָלאָניזאַציע אין טערקיי

פּאַריז, 11 (ספּ. טעל.)

אַ פּאַריזער צייטונג ברענגט אַ ידיעה, אַז יק"אַ זאָל זיך האָבען געווענדעט צו טערקיי וועגען בעזעצען דאָרט פון 100 טויזענט ביז 300 טויזענט יודען. צווישען די אימיגראַנטען זאָלען זיך געפינען פאָרשטעהער פון דער אינטעליגענץ, געלעהרטע און קאַפּיטאַליסטען, וועלכע זענען גרייט צו שטעלען צו דיספּאָזיציע פון טערקיי זייער וויסען און קאַפּיטאַלען.

די „האַוואַס"-אַגענטור טיילט מיט, אַז דעם ענטפער פון דער טערקישער רעגירונג ווערט ערוואַרט סוף חודש.

פייערונג פון 11 נאָוועמבער אין וואַרשאַ

וואַרשאַ, 11 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) די פייערליכקייטען פון 11־טען נאָוועמבער זענען אויסגעפאַלען אין דער הויפּט־שטאָט זעהר אימפּאָזאַנט. אַלע רעגירונגס־בנינים, קאַמוּנאַלע בנינים און זעהר פיל פּריוואַט־הייזער זענען געווען הערליך דעקאָרירט. די מיליטערישע גרויסע פּאַראַד איז פאָרגעקומען אויפ'ן מאָקאָטאָווער פעלד אין דער אָנוועזענהייט פון מלוכה־פּרעזידענט, מיניסטאָרען, דעפּוטאַטען, סענאַטאָרען, דיפּלאָמאַטישער קאָרפּוס. די דעפילאַדע האָט אויפגענומען מאַרשאַל פּילסודסקי אַליין.

12 אַ זייגער ביינאַכט האָט דער מלוכה־פּרעזידענט געזאָלט האַלטען אַ רעדע דורך ראַדיאָ פאַר די אַמעריקאַנער סטאַציעס וועגען דער הייליגער מלוכה־פייערונג.

אין דער לעצטער מינוט איז אָבער אָנגעקומען אַ דעפּעשע פון ניו־יאָרק, אַז צוליב די אַטמאָספערישע בעדינגונגען איז נישט מעגליך זיך צו פערשטענדיגען אויפ'ן ראַדיאָ־וועג מיט אַמעריקע. צוליב דעם איז די רעדע פון מלוכה־פּרעזידענט אָפּגעלעגט געוואָרען אויף אַן אַנדער טערמין.

שנעל און גוט!

שנעל און גוט ווירקען די טאָגאַל טאַבלעטקעס ביי רעוומאַטיזם, פּאָדאַגרע, שמערצען און רייסען אין די געלענקען, נעווראַלגיע און פערקיהלונגען. שוין זייט איבער 15 יאָהר באַנוצט מען מיט דעם בעסטען ערפאָלג ביי דיזאָזיגע ליידען טאָגאַל־טאַבלעטקעס. איבער 6000 דאָקטוירים, דאַרונטער אַסך בערימטע פּראָפעסאָרען בעשטעטיגען די גוטע ווירקונג פון טאָגאַל־טאַבלעטקעס. פּרוווט און איבערצייגט אייך נאָך היינט אַליין. מען מוז אָבער גוט אויפּפּאַסען אויף די אָריגינאַלע נישט באַשעדיגטע פערפּאַקונג. צו באַקומען אין אַלע אַפּטייקען. רעג.־נום. 1364.

Togal

איוואַן בונין בעקומט די נאָבעל-פּרעמיע פאַר ליטעראַטור

שטאָקהאָלם, 11 (ספּ. טעל.)

די נאָבעל־פּרעמיע פאַר ליטעראַטור איז אָנערקענט געוואָרען דעם בעקאַנטען שרייבער פון דער רוסישער עמיגראַציע איוואַן בונין.

בונין איז פאַר דער מלחמה געווען איינער פון די 8 לעבענסלענגליכע מיטגלידער פון דער רוסישער אַקאַדעמיע פאַר וויסענשאַפט און קונסט.

פערניכטעט דעם דענקמאַל פון בריאַנען

פּאַריז, 11 (ספּ. טעל.)

זונטאָג האָט דער פּרעמיער סאַרו געזאָלט אויפדעקען דעם דענקמאַל פון בריאַנען אין זיין געבורטס־שטאָט, היינטיגע נאַכט האָבען אָבער אומבעקאַנטע פערשוינען אינגאַנצען פערניכטעט דעם נייעם דענקמאַל.

Dr. med.
Z.Rakowski
ספּעציאַליסט פאַר אויערן, נאָז, האַלז
און לונגען-קראַנקהייטען
וואָלינס יעצט
פּיעטריקאָווער 67, טעל. 127-81
שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7
נעהמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17
פון 11—1 און פון 2—3 נאָכמ.

אויגען - קליניק
מיט שטענדיגע בעטען פון
Dr. B. Donchin
פּיעטריקאָווער 90, טעלעפ. 221-72
נעהמט אָן שטענדיג אויגען - קראַנקע
(צוועק אָפּעראַציע א. ז. וו.), ווי אויך
אַמבולאַטאָרישע פון 9 ביז 1 און פון 4
ביז 7.30 אָוונט.

„לינת הצדק"
לאָדז, ציגעל-גאַס 17
דער פיזיקאַליש טעראַפּישער קאַבינעט
איז טעטיג טעגליך פון 11—1 און פון
6—4 אָוונט און געפינט זיך אונטער
דער אויפזיכט פון אַ דאָקטאָר-ספּעציאַ-
ליסט, קוואַרץ-לאַמפּען, דיאַטערמע, סאָ-
לוקס, עלעקטרישע בעדער. ערמעסיגטע
פּרייזען.
9279

וויכטיג פאַר דער לאָדזער בעפעלקערונג
דערמיט מאַכען מיר בעקאַנט, אַז
ס'איז ערעפענט געוואָרען דאָס
אַמבולאַטאָריום
ביים פאַראיין „עזרת עניים"
נאַדלודקאַ 8, טעל. 153-99
וואו ס'ווערט ערטיילט מעדיצינישע
הילף אויפ'ן אָרט פון 9 פריה ביז 7 אָוו.
שיקט ארויס דאָקטוירים - ספּעציאַליסטען
מיט. וויזיטען אַהיים
ווי אויך דענטיסטישע הילף

פאַר
גאָלד, בריליאַנטען
און לאָמבאַרד- קוויטען
צאָהלט די העכסטע פּרייזען
איזידאָר פּיאַלקאַ
פּיעטריקאָווער 7.

גרעסטער אויסוואַהל ביי
Szczęśliwy
— פון —
מענער-רעשטען
אויף אַנצוגער און פּאַלטאָס, בילינצער,
טאָמאַשאָווער א. א. פון די בעסטע קוואַליטעטען
מאָדערנסטע מוסטערן, צו די ביליגסטע פּרייזען.
יעדער קויפער בעקומט ראַבאַט.
קומט און איבערצייגט אייך!
5 נאָוואָמיעסקאַ 5
ביי **R. Szczęśliwy**
פּראָנט 2-טער שטאָק
געדענקט דעם אַדרעס.

אַנאָנסען
— אין —
נייעם פאָלקסבלאַט
האָבען דעם
גרעסטען ערפאָלג.

DR. MED.
FAMILIER
אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 62
נעהמט אָן פון 12.30 ביז 1.30 ביי טאָג
און פון 6.30 ביז 7.30 נאָכמ.

אכטונג!
די אַלע, וועלכע האָבען, וועלכע ס'איז פּרעטענזיעס
... הינקעל-אַדוואָקאַט
הענעך שטיינשניידער
פּאָלודניאָוואַ 3.
... געבעטען אין זייערע אייגענע אינטערעסען צו קומען
... זונטאָג, ד. 12 נאָוו. 1933 צו ה' ש. בערנהיים,
... קאָווער 27, וועלכער גיט אויך אָן דעם ה' הענעך
... שניידער צו דער פּראָקוראַטור.

בעקאַנטמאַכונג.
דערמיט מאַך איך בעקאַנט, אַז נאָך אַ 10-
יעהריגער אַרבייט ביי דער פירמע „נעלאָמען און
פּאָשיטיערסקי" האָב איך געעפענט אַן אייגענע
שניידער-ווערקשטעל
אויף פּילסודסקיעגאָ 57
לינקע אָפיצינע, 1. איינגאַנג, 1 שטאָק
... עס ווערען אָנגענומען זעמטליכע הערן-שניידער-
אַרבייט, לויט דער לעצטער מאָדע, צו צוגענגליכע
פּרייזען.
מיט אַכטונג
J. LIPA, Piłsudskiego 57.
9319

דאלאר=פאניק אין דער גאנצער וועלט

וויען, 11 (ספ. טעל.)

קיין וויען זענען אנגעקומען אלארמירענדע ידיעות וועגען וואלוטא-קאטאסטראפע אין אמעריקא. דער דאלאר פאלט כסדר. די פאניק איז אומגעהויער. אלע ווילען פטור ווערען פון דאלאר, מ'מוישט איהם אויס אויף אנדערע אייראפעאישע וואלוטעס.

אויף אלע אויסלענדישע בערזעס פאלט ווייטער דער דאלאר.

דער אורטייל אין „בריסקער" פראצעס

ווערט אויסגעפיהרט

ווארשא, 11 (טעלעפאניש)

פרייטאג האט דער טורמע-פראקוראר ביים קרייז-געריכט בעקומען פון געריכט אן'אפשריפט פון אורטייל, כדי איהם אויסצופיהרען.

מיר דערוויסען זיך אבער, אז צוליב טעכנישע פארמאליטעטען, וועט די פאליציי ערשט בעקומען די אפשריפט פון אורטייל צום סוף פון דער היינטיגער וואך.

גלייכצייטיג האט די געריכטס-קאנצעלאריע נעכטען מיטגעטיילט דעם סיים וועגען דעם אורטייל איבער די דעפוטאטען, אזא מיטטיילונג האט אויך בעקומען די אדוואקאטען-קאמער און די ארדער-קאפיטולע.

פארוואס איז דייטשלאנד ארויס פון דער פעלקער=ליגע

רעדע פון פרעזידענט הינדענבורג דורך ראדיא

בערלין, 11 (ספ. טעל.).

היינט 7 אין אוונט האט פרעז. הינדענבורג דורך ראדיא גערעדט צום דייטשען פאלק. דער פרעזידענט האט געזאגט, אז דאס פאלק מוז ווייזען פאר דער גאנצער וועלט, אז ס'איז מסכים מיט דער פאליטיק פון דער רעגירונג. די דייטשען וועלען מארגען ארויסטרעטען פאר דער וועלט אייניהייטליך און סאלידאריש און פאדערען שלום און אכטונג פאר די דייטשען. דער דייטשער קאנצלער האט פיערליך פערזיכערט, אז דייטשלאנד זוכט א פערשטענדיגונג מיט אנדערע פעלקער. מיר ווילען מיט'ן גאנצען הארץ שלום, אבער א שלום, וואס זאל זיך שטיצען אויף אונזער גלייכבערעכטיגונג. מיר האבען פערלאזט די פעלקער-ליגע און די אנטוואפנונגס-קאנפערענץ נישט צוליב דעם, כדי צו דעמאנסטרירען געגען דער אידעע פון שלום, נאר צו ווייזען דער וועלט, אז ס'קענען אויף ווייטער נישט געפיהרט ווערען די ביז איצטיגע מעטאדע פון מאכען אן'אונטערשייד צווישען די זיגער און בעזיגטע.

בערלין, 11 (ספ. טעל.).

דער בעקאנטער שרייבער געהארד הויפטמאן האט היינט פערעפענטליכט אן'ארטיקעל אין „בערלינער טאגעבלאט", וואו ער זאגט זיך ארויס פאר היטלערס אויסלאנדס-פאליטיק.

וועגען א פויליש-דייטשען האנדעלס-אפמאך

קאנפערענץ אין דער דייטשער געזאנדשאפט

ווארשא, 11 (טעלעפאניש)

דער דייטשער געזאנדטער אין פוילען פאן-מאלטקע איז עטליכע טעג געווען אין בערלין, נאך זיין צוריקקומען האט ער צו זיך פערבעטען די קארעספאנדענטען פון די דייטשע צייטונגען און אפגעהאלטען מיט זיי א לענגערע קאנפערענץ. ווי מ'טיילט מיט האט מאלטקע אויף דער קאנפערענץ פערזיכערט, אז די דייטש-פוילישע האנדעלס אונטערהאנדלונגען וועלען בקרוב פערענדיגט ווערען.

דאנעבען האט פאן-מאלטקע אפגעלייקענט די ידיעות וועגען א נישט-אנגרייפס-אפמאך צווישען דייטשלאנד און פוילען.

פאן מאלטקע האט אויך אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט'ן אויסערן-מיניסטער בעק.

רעדעס פון די דריי פערטיידיגער

אין דער אויספארשונג איבער דעם ארלאזאראוו-מארד

ירושלים, 10 (יט"א).

פארזעצענדיג אויף דער ווייטערדיגער געריכטס-זיצונג אין יפו זיין רעדע אין דער פערטיידיגונג פון אברהם סטאווסקי, האט אדוו. קייזערמאן געפאדערט צו בעפרייען סטאווסקין, ערקלערענדיג, אז עס פעהלען געגען איהם אונאפווערבארע שולד-בעווייזען. אדוו. קייזערמאן האט קאנסטאטירט. די גרינדליכקייט פון דעם פוס-אפדרוק-עקספערטיזע, בעמערקענדיג, אז איינער פון די אויפזעהער האבען סטאווסקין געזעהען אויפן תפיסה הויף איידער מען איז צוגעטרעטען דורכצופיהרען די עקספערימענטען מיט די כוס-אפדרוקען. לסוף האט דער פערטיידיגער אויס רעכטליכע טעמים קאנטעסטירט דאס עדות - זאגען פון פרוי ארלאזאראוו.

ראזענבלאטס פערטיידיגער אדוו. בנימיני, האט דער עיקר אנגעוויזען אויף דעם אומשטאנד, דאס הגם מען האט דעם 4. יולי כלומרשט געהאט דערקענט פיר פערזאנען אלס מיטבעטייליגטע, נעבען סטאווסקין, איז דער אויספיהרונג פון אטענטאט אויף ד"ר ארלאזאראוו, איז דאך ראזענבלאט ארעסטירט געווארען ערשט דעם 23. יולי.

לסוף איז ארויסגעטרעטען אחי-מאיר'ס פערטיידיגער ד"ר צבי כהן, וועלכער האט אויסגעפיהרט, אז געגען דעם אנגעקלאגטען זענען נישטא קיין שום בעווייזען און אז פון די באטיצען וואס זענען פארגעלעזען געווארען פאר'ן געריכט, איז צו זעהען, אז אחי-מאיר איז א געגנער פון אנווענדען אינדיווידועלען טעראר.

נאך א לענגערער ארגומענטאציע האט דער ריכטער באדילי בעשלאסען נישט אנצווענדען לגבי אחי-מאיר'ן דעם ארטיקעל 4 פון שטראף-געזעץ, וואס זעהט פאר, אז די פערזאן, וואס ווערט אנגעקלאגט אין מיטבעטייליגען זיך אין א פערשווערונג, דארף אונבעדינגט האבען בייגעוואוינט ביים אויספיהרען דעם ענטשפרעכענדען פערברעך, לגבי אחי-מאיר'ן קען ווערען דער ארטיקעל נישט אנגעווענדעט ווערען. דאגעגען ווערען לגבי איהם ארויסגערוקט בעשולדיגונגען לויט צוויי אנדערע ארטיקלען פון שטראף-געזעץ.

ווייטערע רעדעס פון דער פערטיידיגונג זענען אפגעלעגט געווארען ביז קומענדיגער וואך.

דערגרייכט א פולשטענדיגע פערשטענדיגונג

צווישען אמעריקא און סאוויעט-רוסלאנד

לאנדאן, 11 (ספ. טעל.)

פון וואשינגטאן מעלדעט מען, אז אין ווייסען-הויז איז פארגעקומען א קאנפערענץ צווישען רוזוועלט און ליטווינאוו'ן. די קאנפערענץ האט געדויערט 3 שעה.

ארויסגעהענדיג פון „ווייסען הויז" האט ליטווינאוו ערקלעהרט, אז ס'איז דערגרייכט געווארען א פולשטענדיגע פערשטענדיגונג, די סאוויעטען וועלען אנערקענט ווערען דורך אמעריקא.

די פערשטענדיגונג איז נוגע 2 פרינציפיעלע פונקטען: 1) ביידע לענדער רעזיגנירען פון א פראפאגאנדע אין צווייטען לאנד. 2) די דיפלאמאטישע בעציהונגען וועלען אנגעקניפט ווערען, אנדערע פראגען וועלען שפעטער רעגולירט ווערען.

יודען אלס בירגער פון 2-טער קאטעגאריע

נייע געזעצע וועט ערשיינען אין דייטשלאנד

בערלין, 10 (יט"א).

פראפ. קארל שמידט, דער פארזיצער פון דער קאמיסיע פאר רעפארמירען דאס דייטשע רעכט, האט אויף א זיצונג פון דער רעכטס-אקאדעמיע מיטגעטיילט, אז נאך די זונטאגדיגע וואהלען וועט ארויסגעגעבען ווערען א ניי געזעץ, אין וועלכען די יודען וועלען ענדגילטיג ערקלערט ווערען אלס בירגער פון דער צווייטער קאטעגאריע און וואס וועט גענוי בעצייכענען די בעגרענצטע רעכט פון יודען אין דייטשען רייך. חוץ דעם האט פראפ. שמידט ערקלערט, אז די קאמיסיע האט אויסגעטיילט א ספעציעלע סובקאמיסיע, וואס דארף מאדיפיצירען דאס בירגערשאפטס-געזעץ אויפן יסוד פון ראסען-פרינציפ.

זשורנאליסטען-פעראיין פון דייטשע עמיגראנטען

פאריז, 11 (ספ. טעל.)

ס'איז דא געעפענט געווארען א פראפעסיאנעלער פעראיין פון זשורנאליסטען דייטשע עמיגראנטען. דער פעראיין טרעט צו צו דער אינטערנאציאנאלער זשורנאליסטען-פעדעראציע. אלס פארזיצער פון פעראיין איז געוועהלט געווארען דער געוו. רעדאקטאר פון דער „פאסישער צייטונג" געארג בערנהארד.

פאדערעווסקי קומט קיין פוילען

פויזען, 11 (גפ. טעל.)

ס'איז אנגעקומען א ידיעה, אז פאדערעווסקי קומט קיין פויזען און וועט זיין דער גאסט פון זיין פאליטישען פריינד ראמאן דמאווסקי.

עליה קיין א"י אין אקטאבער ה. י.

ירושלים, (י.ט.א.) פון אפיציעלע סטאטיסטישע דאטען איז צו זעהען, אז אין משך פון אקטאבער האבען קיין א"י אימיגרירט 4062 פערזאן, דערונטער 3903 יודען. צווישען די אנגעקומענע יודען זענען געווען 450 פון דער קאפיטאליסטען-קאטעגאריע (מיט 507 פאמיליען=אנגעהעריגע) און 1254 ארבייטער (1175 פאמיליען-מיטגלידער). 220 פערזאן האט די אימיגראציע נישט ערלויבט צו לאנדען אין א"י.

א טויזענדסטעל פון א מילימעטער

איז די דיפערענץ, ווען עס האנדעלט זיך וועגען דעם ליכט-דראהטעל צו זשארובקעס. דאס דאזיגע דראהטעל, וואס איז פיל דינער פון א מענשליכער האר, איז דאס הארץ פון דער זשארובקע, האס בעשטימט איהר גוט פונקציאנירען, דאס פערברויכען שטראם און איהר דויערהאפטיגקייט. דעריבער קאן נאר די פאבריק אויסארבייטען באמת עקאנאמישע זשארובקעס, וועלכע האט א סך יאהרען פראקטיק און וועלכע ארבייט מיט די בעסטע מאשינען. אויב דו ווילסט ריכטיג איינשפארען, גיב אכטונג ביים קויפען, אז מען זאל דיר געבען זשארובקעס פון דער וועלט=מארקע.

TUNGSRAM

רעצטע מינוטען פון לעא מאצקין

בעקומען א הארץ-אטאקע אין לאנדאן

פאריגע וואך האט מאצקין בעקומען אין לאנדאן אן'ערגסטען אטאק פון הארץ. מען האט איהם געמוזט אהיימפיהרען. די דאקטוירים האבען איהם ערקלערט, אז ער מוז גלייך אבשטעקען יעדע ארבייט און זיך אפרוהען. אבער נישט מעהר ווי אין א פאר שעה ארום האט מען צוריק געזעהען מאצקינ'ען אויף דער קאנפערענץ. מען האט קוים ביי איהם געפועל'ט, אז ער זאל פאהרען צוריק קיין פאריז מיט צווייטער קלאס, ווייל מאצקין האט קיינמאל נישט בענוצט אין קיין געזעלשאפטליכער שליחות קיין אנדער קלאס, ווי די דריטע...

זונטאג איז מאצקין ווייטער קראנק געווען. זיין דאקטאר האט איהם בעטראכט און ערקלערט:

— צוויי מאנאטען טארט איהר נישט ארבייטען. איהר ריזיקירט אייער לעבען.

לעא מאצקין האט א שמייכעל געטון:

— איהר ווילט פון מיר צו פיל...

די לעצטע מינוטען

מאנטאג 6 אין אוועגד איז איהם געווארען שלעכט. מען האט גערופען דאקטוירים. אבער 10 אין אוועגד האט שוין לעא מאצקין ווייטער געארבייט, דיקטירט א בריף זיין סעקרעטארין. מיט אמאל איז איהם ווידער שלעכט געווארען. ער איז צוריקגעפאלען אויפ'ן בענקעל. מען האט ארויסגערופען דעם ד"ר ז. טיאמקין און דעם ד"ר בעלציוו, אבער אלע מיטלען זענען שוין געווען צו שפעט. דאס הארץ האט נישט אויסגעהאלטען די כסדרדיגע אנשטרענגונג. לעא מאצקין האט צוגערופען צו זיך זיין פרוי. ער האט איהר נאך געזאגט עטליכע ווערטער. באלד האט ער פערלוירען דאס בעוואוסטזיין. מען האט איהם מעהר נישט געקענט ראטעווען.

דעם טויט האבען בייגעוואוינט מאדאם מאצקין, די סעקרעטארין, מאדאם ראזענבלאט און די דאקטוירים. עס איז געווען פונקט 11 מיט 15 ביינאכט.

ביים טויטען=בעט

מען האט גלייך ארויסגערופען די נאהענטסטע פריינד און מיטארבייטער פונם פערשטארבענעם, די ה"ה יצחק נײדיטש, י. עפרויקין, אינזש. מ. נאוואמייסקי, יוסף פישער, נחום הערמאן, ד"ר העלפמאן און ד"ר ריבקינד. אלע זענען געווען טיף ערשיטערט פון דער שרעקליכער ידיעה.

דער נאהענטסטער פריינד פון מאצקינען, דער אנגעזעהענער ציוניסטישער פיהרער ה' יצחק נײדיטש, האט זיך צוויינט. מען האט זיך ארומגעשטעלט אין דעם קליינעם בעשיידענעם שלאף-צימער ארום טויטען-בעט. מיט טרעהרען אין די אויגען האט מען געקוקט אויף דעם פרעזידענט, וואס וועט שוין מעהר נישט פרעזידירען די נאציאנאלע יודישע ארבייט. דער טרויער האט צוגעשמידט אלעמען, קיין ווארט האט מען נישט געקענט מעהר ארויסרעדען.

— ער איז טויט, דער פרעזידענט...

דער זוהן, דער חלוץ, קומט צום טויטען פאטער...

ביי יעדעס מאל, וואס די טיר עפענט זיך, געהט מען מאדאם מאצקין צו מיט איילינגע טריט:

— ניין, נישט ער...

דאס ווארט זי אויפ'ן זוהן. דער יונגער מאצקין איז א הייסער ציוניסט און גרייט זיך פאהרען קיין ארץ=ישראל. ווייל ער פאהרען אלס חלוץ און ער מאכט דורך אין דער פראנצויזישער פראווינץ א הכשרה-קורס אין א פערמע. ער דארף באלד אנקומען. מען האט איהם ארויסגערופען און די איידעלע מאדאם מאצקין וויל נישט, דער זוהן זאל גלייך זעהען דעם פאטער... ארום 12 קומט דער זוהן אן. ער ווייסט שוין פון זיין טרויער. ער האט עס געלעזען אין צייטונג. ער איז איינגאנצען בלאס און דערשראקען.

די מוטער קומט איהם ענטקעגען. זי בעמיהט זיך צו זיין רוהיג:

— מיין זוהן...

— מאמא...

קיין איין ווארט קיינען ביידע פון זיך נישט ארויסקריגען. דער זוהן פאלט דער מוטער אין די ארמס, און מען דערהערט א געוויין.

מיט פערוויינטע אויגען געהט דער יונגער חלוץ צו צום בעט, וואו עס רוהט זיין גרויסער פאטער. ער רעדט גארנישט און שטעהט ווי א פערגליווערטער. מיט פערטרערטע אויגען, אין לעדערנעם מאנטעל, מיט'ן שאליק אויפ'ן האלז, שטעהט ער א לאנגע ווייל פאר'ן גרויסען קאפ פון פאטער. ער איז איינגאנצען צובראכען. נאכהער געהט ער אפ אין א זייט. עמיץ טוט איהם אויס דעם מאנטעל. ער זעצט זיך צו אין א פאטעל. די מוטער נעהמט איהם ארום. און ווייטער הערט מען נישט קיין ווארט, נאר א שטיל, שטיל הארצרייסענד וויינען.

געשטארבען אין זיין געבורטס=טאג

אין א צווייטען צימער ליגט אויפ'ן טיש א קארטעל. דאס האט דער זוהן צוגעשיקט דעם פאטער א גליק-וואונש, ווייל מאנטאג איז גראדע געווען לעא מאצקינס געבורטס-טאג. 66 יאהר איז ער אלט געווארען. האט דער זוהן געוואונשען זיין פאטער ווייטער צו ארבייטען פאר'ן וואויל פון יודישען פאלק.

דער זוהן האט שוין דעם פאטער געטראפען אויפ'ן טויטען בעט.

גראדע אין געבורטס-טאג.

TEATR REWJI KOMIKÓW
Al. I Maja 2.

פון היינט אונז פאלגענדע טעג!
גרויסער קאנקורענצלאזער רעווי-רעפארטואר
1-טער טייל:

אויף ביידע לאפאטקעס

אין 20 אריגינעלע שלאגער=בילדער.

2-טער טייל:

גרויסער אינטערנאציאנאלער פרייען-רינגקאמף-טורניר
וועגען דער מייסטערשאפט פון פוילען און געלד-פרייזען.
ריכטער Green מעגליך קעמפען 3 פאר אנהויב אין געוו. טעג 8 און 10 אוו. אינטערים אויפן זאל נאך יעדען נומער. אנהויב שבת און זונטאג — 5 נאכם. 7.30 און 10 אוונד.
דער זאל איז גוט בעהייצט.
מוזיק אונטער לייטונג פון K.BAJON i W.ORSKI

לאדז, 12 נאוועמבער 1933

„נייער פאלקסבלאט״

לאדז, 12 נאוועמבער 1933

די יודישע באנקירען און דער באיקאט

מאקדאנאלד וויל נישט אויפנעהמען א יודישע דעלעגאציע

(א בריף פון לאנדאן)

פראפעסאר העראלד לאסקי איז א זוהן פון בעוואוסטען יודישען כלל-טוער ה׳ נייטען לאסקי פון מאנטשעסטער, וועלכער איז מיט עטליכע וואכען צוריק בעהרט געווארען פון מאנטשעסטער אוניווערזיטעט מיט׳ן עהרען-טיטול „דאקטאר און לאא״ (יורי), ווען מאנטשעסטער האט געפייערט זיין זיבעציג=יאהריגען געבורטס-טאג, אין אנערקענונג פאר זיין געזעלשאפטליכער ארבייט אויפ׳ן יודישען און אלגעמיינעם געביט. דער איצטיגער פרעזידענט פון דער „באארד און דעפיוטיס״ פון ענגלאנד, דער בעוואוסטער „קינגס=קאונסיל״ (קעניגליכער אדוואקאט) ה׳ נעוויל לאסקי, איז פראפעסאר העראלד לאסקיס א ברודער און דער חכם ד״ר משה גאסטער, דער רב הכולל פון דער שפאניש=פארטוגעזישער קהלה אין לאנדאן, איז נעוויל לאסקיס שווער.

כאטש ער איז נישט מעהר ווי 40 יאהר אלט, האט ער שוין הינטער זיך א לאנגע אקאדעמישע קאריערע און ער איז איינער פון די בעריהמטסטע פראפעסארען פון פאליטישער וויסענשאפט אין לאנדאנער אוניווערזיטעט. אלס עקאנאמיסט איז ער איינער פון די אנערקענטסטע אויטאריטעטען ביי דער רעגירונג, און ער ווערט זעהר אפט איינגעלאדען צו זיצען אויף די „ראיאל קאמישאנס״ (קעניגליכע אויספארשונגס-קאמיסיעס), וואס דער פארלאמענט בעשטימט פון צייט צו צייט.

אט די עטליכע קורצע ביאגראפישע שטריכען וועגען פראפעסאר לאסקי דערקלערען, פארוואס זיין מיינונג איבער דער איצטיגער פראגע וועגען יודען און היטלער, איז וויכטיגער ווי די מיינונגען פון אנדערע גרויסע מענשען, וועלכע קענען אפשר נישט, צוליב פאליטישע, פערזענליכע אדער נאציאנאלע סיבות בעטראכטען די זאך אזוי אביעקטיוו ווי ער. זייענדיג א מיטגליד פונם נאציאנאלען עקזעקוטיוו פון דער לייבאר-פארטיי, האט ער נאטירליך דארט ארויסגעזאגט זיין מיינונג וועגען באיקאט. אבער חוצדעם האט פראפעסאר לאסקי זיך אויסגעהיט ביזאיצט ארויסצוקומען אין דער עפענטליכקייט וועגען דער פראגע, ווייל אין בעווויסע קרייזען וואלט מען געווען אויסגעטייטשט, אז ער וויל מאכען אומבעקוועם די לאגע פון זיין ברודער, דער פרעזידענט פון דער „באארד און דעפיוטיס״, וועלכער האט קאטעגאריש זיך אפגעזאגט צו אנערקענען וועלכע ס׳איז באיקאט-בעוועגונג, וואס האט געזוכט דעם אפיציעלען שטעמפעל פון דעם יודישען כלל אין ענגלאנד.

און אט וואס פראפ. לאסקי האט מיר בעזאגט:

קיין שום באיקאט-בעוועגונג וועט נישט האבען קיין ערפאלג, סיידען די יודישע באנקירען און די גאר גרויסע סוחרים וועלען זיך אפיציעל שטעלען בראש. די אלע באיקאט-בעוועגונגען אין ענגלאנד, אמעריקא און אין אנדערע לענדער וועלען נישט האבען קיין בעדייט, אזוי לאנג ווי די יודישע באנק-הייזער פון אט די לענדער וועלען בלייבען פאסיוו צו דער פראגע.

„אלס עקאנאמיסט, האט פראפעסאר לאסקי געזאגט — ווייס איך וואס פאר א גרויסען קרבן די יודישע באנקירען וואלטען געדארפט ברענגען, אויב זיי זאלען זיך אפיציעל בעטייליגען אין אזא באיקאט-אונטערנעהמונג, אבער קיין סטיפען ווייז, אונטערמיידער און נאך אזעלכע וועלען נישט קענען מאכען דעם באיקאט אזוי ווירקזאם, מיט זייער בעסטען ווילען, ווי עטליכע יודישע באנקירען וואלטען געקענט מאכען. עס וואלט אפשר געווען פאר זיי א חורבן, אבער עס וואלט געווען גלייכער פאר אלעמען, אז עס זאלען רואינירט ווערען די עטליכע גרויסע יודישע באנקירען, איידער דאס גאנצע יודענטום״.

נאר דעמאלסט, ווען די יודישע פינאנסיסטען וואלטען זיך גענומען צו אזא באיקאט-ארבייט, וואלטען די רעגירונגען פון ענגלאנד, פראנקרייך און אמעריקא זיך ארייננגעמישט אין דער איצטיגער טראגעדיע פון יודענטום, ווייל זיי וואלטען דעמאלט געזעהן, אז די יודען זענען פארזיכערט ענטפערעסירט אין זייער אייגענעם גורל, אבער ווי דער צושטאנד איז איצט, גלויבען נישט די רעגירונגען, אז די יודען זענען ערנסט פאראינטערעסירט צו בעקעמפען די היטלער-סכנה, טא פארוואס זאלען זיי זיך ארייננמישען?״

„פארוואס האבען רעגירונגען זיך ארייננגעמישט און אינטערווענירט געגען רוסלאנד אין יאהר 1905, ווען מ׳האט געמאכט פאגראמען אויף יודען?״ האט פראפעסאר לאסקי געפרעגט, או גלייך געענטפערט: „ווייל דאמאלט האבען יודען פון יאהרען לאנג אויסגעאיבט זייער השפעה אויף זייערע רעגירונגען. די רעגירונגען האבען געפיהלט דעם ערנסטען פראטעסט פון יודען, און זיי האבען געמוזט זיך ארייננמישען און עס האט געהאלפען.

היינט זענען די היטלער רדיפות אויף יודען ערגער, ברוטאלער און גרויזאמער, ווי די, וואס זענען געווען אין רוסלאנד אין 1905, און פונדעסטוועגען האט נאך קיין רעגירונג אפיציעל זיך נישט ארייננגעמישט. פארוואס? ווייל די איצטיגע יודישע גלייכגילטיגקייט מאכט גלויבען די רעגירונגען, אז יודען אליין פיהלען, אז עס איז נישט נויטיג זיך צו מישען.

„די שלעפעריגקייט, וואס די ענגלישע רעגירונג ווייזט ארויס צו דער איצטיגער יודען=פראגע״ האט פראפ. לאסקי פארטגעזעצט — „און איך וויל ריידען בלויז פון ענגלאנד, איז נאר אנ׳אפשפיגלונג פון דער יודישער שלעפעריגקייט, ווען די ענגלישע רעגירונג זעהט, אז די רייכע יודען פון ענגלאנד זארגען זיך אפילו נישט פאר די יודישע דאקטוירים און פראפעסארען, וועלכע זענען פארטריבען געווארען פון דייטשלאנד, א זאך, וואס עטליכע רייכע יודען וואלטען עס געקאנט אליין טון גאנץ גרינג, טא פארוואס זאל זיך די רעגירונג זארגען?

„ווען עס האנדעלט זיך איצט וועגען דער אויסראטונג פון א האלבען מיליאן יודען, און אפשר וועגען א סכנה פאר דער גאנצער יודישער ראסע— האט פראפעסאר לאסקי מיט פארדרוס פארטגעזעצט, „בעגנוגענען זיך יודען מיט פראטעסטען, וואס אנדערע, פרעמדע, מאכען פאר זיי. פארוואס האבען די יודען פון אזעלכע שטעט ווי לאנדאן, ליווערפול, מאנטשעסטער, לידס, בירנמינגעם, ניוקאסעל, קארדיף, גלאזגא א.אז.וו., נישט פערוואפען מיט פעטיציעס זייערע דעפוטאטען אין פארלאמענט וועגען דער היטלער-סכנה? פארוואס האט די יודישע „באארד און דעפיוטיס״ פון ענגלאנד זיך נישט געווענדעט צום פרעמיער=מיניסטער מיט א דעפוטאציע?״ און אויב מ׳האט זיך יא געווענדעט צו איהם און ער האט זיך אפגעזאגט אויפצונעהמען אזא דעפוטאציע פון יודען, טא פארוואס האלט מען עס בסוד, פארוואס מאכט מען עס נישט בעקאנט? יודען דארפען עס וויסען! די וועלט דארף עס וויסען!״

די לעצטע פראזע האט דער פראפעסאר בכיוון זעהר שטארק בעטאנט און צוהערענדיג זיך צום טאן פון זיינע ווערטער, האט געמוזט בלייבען דער איינדרוק, אז דער פראפעסאר ווייסט, אז אזא דעפוטאציע איז שוין אפגעזאגט געווארען פון מאקדאנאלד׳ן, הגם פראפ. לאסקי האט עס ארויסגעזאגט אין דער פארם פון א פראגע...

ער האט זיך עס געשעהמט פשוט צו דערציילען...

י. ל. פ.

נישט שלום, נאר מלחמה און בעוואפנונג

די היינטיגע וואהל=קאמעדיע אין דייטשלאנד

היינט קומען פאר אין דייטשלאנד היטלערס שווינדעל=וואהלען. דאס וועלען נישט זיין קיין וואהלען שוין צוליב דעם וואס ס׳איז נישטא צו ווילען צווישען איין קאנדידאט און א צווייטען. אלע קאנדידאטען געהערען דאך צו דערזעלבער ברוינער חברה. די בעפעלקערונג וועט אפילו נישט קענען באיקאטירען די וואהלען, ווייל דורך פערשידענע טעראר=מיטלען, וועט מען זיי צווינגען צו גיין ארייננווארפען די שטים אין די וואהל=אורנעס.

היינטיגע וואך איז אין דייטשלאנד אין גרויסע מאסען פערשפרייט געווארען אנ׳אויפרוף פון צ. ק. פון דער דייטשער ס. ד. פארטיי וועגען די וואהלען. אט איז דער אינהאלט פון אויפרוף:

דאס דייטשע פאלק ווערט דעם 12 נאוועמבער געטריבען צו דער וואהל=אורנע. דאס ווערט געטון מיט׳ן ליגנערישען תירוץ, אז עס גייט דא וועגען אפגעבען די שטים פאר שלום און גלייכבערעכטיגונג. דאס צו וויסען, איז גארנישט נויטיג צו פרעגען דאס פאלק.

מען זאגט, אז דאס דייטשע פאלק איז כלומרשט קיינמאל נישט געווען אזוי אייניג, ווי איצט. דער מארקסיזם איז דערקלערט געווארען פאר טויט. פארטייען און פארלאמענטאריזם האט מען אפגעשאפט. צו וואסזשע טוינען די רייכסטאג-וואהלען, צו וואס דער פלעביסצייט, ווען אלע פראגען בעשליסט דער „פיהרער״, וועלכער רעכענט זיך גארנישט מיט׳ן ווילען פון פאלק?

היטלערס ציל איז אבער נישט שלום און גלייכבערעכטיגונג, נאר מלחמה און בעוואפנונג. ניין חדשים צייט הערשט היטלער, און די דאזיגע קליינע צייט איז געווען גענוג, אז דייטשלאנד זאל אין דער אויסערן-פאליטיק בלייבען פולשטענדיג פעראייזאמט און אין לאנד גופא זאל דאס פאלק אראפזינקען אין טיפסטען עלענט. די ווירטשאפט האלט ביים צוזאמענגעבראכען ווערען. ס׳האלט ביי אנ׳אינפלאציע.

דאס פאלק מורמעלט שוין. ענטוישונג און פערצווייפלונג פערכאפען ברייטע שיכטען. קאנפליקטען מיט אויסלאנד דארפען פערדעקען די היימישע צרות און בינדען די ווידערשפעניגע כוחות.

די וואהלען זענען אנ׳אומפערשעמטער שווינדעל. ס׳איז נאך קיינמאל אין דער וועלט נישט געווען אנ׳ערגערע פערגוואלטיגונג פון א פאלק. קיין שום וועהלער טאר נישט אויסדריקען אנ׳אנדער מיינונג. אנדערש=דענקענדיגע ווערען געשטעמפעלט אלס מלוכה-פערעטער, ווערען ארייננגעלייגט אין חרם און מען שליסט זיי אויס פון דייטשען פאלק. אין דריטען רייך זענען נישט פערהאן קיין בירגער, נאר רעכטלאזע אונטערטאנען.

נישט געקוקט אויף אלע דראהונגען און געפאהרען זענען פיל דייטשע מענער און פרויען פעסט ענטשלאסען ארויסצוזאגען מיט זייער „ניין״ געגען דער בלוט-טריפענדער דיקטאטור פון די היטלערס און גערינגס. קיין שום דראהונג, קיין שום פערגוואלטיגונג וועלען נישט קענען צווינגען, אז זיי זאלען שטימען געגען זייער אינערליכער איבערצייגונג, אז זיי זאלען היטלער׳ן און געריננג׳ן העלפען צוגרייטען א נייע פעלקער-שחיטה.

דאנק און אנערקענונג פאר די דאזיגע אלע טרייע! נאר זיי זענען די אמת׳ע קעמפער פאר שלום און גלייכבערעכטיגונג. זיי געהערט די צוקונפט פון דייטשען פאלק. טראץ אלעם!

איז פערגלייך מיט דעם איצטיגען קריזיס

זענען אלע פריהערדיגע א קינדער=שפיל

א פארלעזונג אויף ד. ט,: „לעקציעס פון וועלט-קריזיס״, האט געהאלטען אין פאריז, אין קרייז צו פארשען די סאציאל-פאליטישע פראבלעמען פון דער געגענווארט, דער בעריהמטער עקאנאמיסט וולאדימיר וואיטינסקי. דער פרעלעגענט האט בעוויזען זיך צו ערווערבען א ברייטען נאמען און בעריהמטקייט אין דער ווירטשאפטליכער וועלט. זיין 7-בענדיגע ארבייט „וועלט אין צאהלען״ איז געווארען דאס נויטיגסטע הילפס-בוך אין אלע סטאטיסטישע און עקאנאמישע קאבינעטען פון דער גאנצער וועלט.

וואיטינסקי מיינט, דער פעריאד פון ווירטשאפטליכען אויפבוי און אויפלעבונג האט זיך אנגעהויבען נישט באלד נאך דער מלחמה. ער האט זיך אנגעהויבען אין 1924 און דערגרייכט זיין העכסטען פונקט אין יאהר 1929. נאכ׳ן גראנדיעזען קראך אין אמעריקא האט זיך אנגעהויבען דער גאנג אראפ. די פראדוקציע אין דער גאנצער וועלט איז געפאלען אויף 40 פראצ., אין דייטשלאנד און אין די פעראייניגטע שטאטען אויף 46 און 48 פראצענט.

די וויסענשאפט האט אנגעהויבען זוכען די סיבות פון דעם, וואס איז פארגעקומען. דערביי האט זיך ארויסגעוויזען די פולע אונבעהאלפענקייט סיי פון דער וויסענשאפט, סיי פון דער פאליטיק, די פולסטע אונפעהיגקייט פון די אנגעזעהענסטע וויסענשאפטליכע אויטאריטעטען צו פערשטעהן דעם זין פון די געשעהענישען.

מיט וואס נאר האט מען נישט געפרובט צו ערקלערען דעם קריזיס! מען האט איהם ערקלערט מיט׳ן פאקט פון אינדוסטריאליזאציע פון די נייע לענדער, וועלכע האבען דערשטיקט די אינדוסטרי פון די לענדער פון פארטגעשריטענער קולטור. די ציפערען בעווייזען אבער, אז אפילו אינדיען גיט נאר 1.3 פראצענט פון דער אינדוסטריעלער וועלט-פראדוקציע; בראזיליען גיט 0,2 פראצענט; יאפאן 2,3 פראצענט. מען האט ערקלערט דעם קריזיס מיט דעם פאקט פון מעכאניזירען די לאנד-ווירטשאפט. עס האט זיך אבער ארויסגעוויזען, אז די וועלט-פראדוקציע פון דער לאנד-ווירטשאפט האט זיך נישט פערגרעסערט. מען האט ערקלערט מיט דער שעדליכער איינמישונג פון דער מלוכה-שער מאכט אין די ווירטשאפטליכע ענינים. אבער די פעראייניגטע שטאטען און דרום - אמעריקע, וואו דער קריזיס האט זיך צום ערשטען אנגעהויבען זענען אין אזא איינמישונג נישט שולדיג געווען. מען האט געפרובט זוכען די שולד אין די שוועריגקייטען פון דעם אויסערליכען האנדעל, אין די רעפאראציעס, אין די געגענזייטיגע חובות א.א.וו.

די וועלט, ווי עס מיינט וואיטינסקי, שטייט ביים אויסגאנג פונ׳ם קריזיס, און די וויסענשאפט ווי אויך די פאליטיק זוכען נאך ביז איצט אנ׳ערקלערונג און יעדער אויף זיין אופן ערקלערט דאס געשעהענע.

דאס קומט פאר צוליב דעם, וואס אלע פערגאנגענע, אזוי גערופענע וועלט-קריזיסען פון די פריהערדיגע צייטען זענען א קינדער-שפיל אין פערגלייך מיט דעם איצטיגען קריזיס. כאטש עס האבען זיך אויך די פריהערדיגע קריזיסען איבערגעלעבט זעהר שווער. אבער אלע דריי וועלט-קריזיסען, וועלכע זענען איבערגעלעבט געווארען דורך דער וועלט אין משך פון די פערגאנגענע דריי צעהנדליג יאהרען ביז צו דעם וועלט-קריג: 1891, 1901 און 1907 זענען געווען זעהר לייכטע און זענען שנעל איבערגעגאנגען. דערווייל האבען זיך גראד אויפ׳ן גרונד פון די דאזיגע קריזיסען, וועלכע מען קאן נישט פערגלייכען נישט לויט דער צאהל, נישט לויט׳ן אינהאלט מיט דעם איצטיגען, געשאפען די „לעהרעס״ וועגען נארמאלען קריזיס. עס איז דעריבער גאנץ פערשטענדליך, אז ווען עס האט אויסגעבראכען דער איצטיגער אונגעוועהנליכער קריזיס, האבען זיך די מענשען ווי פערלוירען.

אלס אילוסטראציע קאן דינען פאלגענדע צוזאמענשטעלונג. אין 1891 זענען די פרייזען אין ענגלאנד געפאלען אויף 13 פראצ.; 1901 אויף 1 פראצ.; אין 1907 אויף 9 פראצענט; איצט זענען די פרייזען געפאלען אויף 32—43 פראצענט. אין דייטשלאנד זענען די פרייזען געפאלען אויף 3 פראצענט, אויף 5—6 פראצענט. איצט זענען זיי געפאלען אויף 47 פראצענט. די ארבייטסלאזיגקייט בעת די פריהערדיגע קריזיסען האט דערגרייכט אין ענגלאנד 3—8 פראצענט, אין פראנקרייך 7—9 פראצענט, אין דייטשלאנד אפילו נישט קיין דריי פראצענט. איצט ווערט אין דייטשלאנד די ארבייטס-קראפט אויסגענוצט ווייניגער ווי אויף א העלפט. דער וועלט-האנדעל האט זיך פערקלענערט אויף צוויי-דריטעל. די פערלוסטען אויף די בירזשעס דערגרייכען 81 פראצענט (אין די פעראייניגטע שטאטען).

די סיבה פון קריזיס זעהט דער פרעלעגענט אין די נידריגע פרייזען. דאס פאלען פון די פרייזען האט געווירקט אויטאמאטיש, דאס האט רואינירט דעם אינערליכען און אויסערליכען מארק. די מענשען האבען נישט געפונען די נויטיגע מיטלען צו אקטיווירען די פראדוקציע. אויב דער קריזיס איז נישט פון גאט, איז ער, לויט דער מיינונג פון דעם פרעלעגענט, נאר פון די פעהלערען, וואס עס מאכען די מענשען, ד. ה. פון דעם נישט גענוג אקטיווען אקעגענשטעלען זיך דער קאטאסטראפע.

די לעקציעס פון קריזיס, פיהרט וואיטינסקי אויס צום פאלגענדען: 1) עס איז נויטיג איינצוהאלטען די פרייזען קודם כל פון לאנד-ווירטשאפטליכע פראדוקטען. 2) בעשיצען די ארבייטסלוינען. 3) עס זענען נויטיג פלאנמעסיגע קאפיטאלע אינוועסטיציעס מצד די מלוכה. אויף דעם דאזיגען וועג האט זיך געשטעלט צו אנהויב היטלער, וועלכער האט נישט געהאט קיין צייט פארטצוזעצען זיין „פרוב״, און נאך איהם מיט מעהר ענטשלאסענקייט רוזוועלט.

דער פרעלעגענט זאגט זיך אז דעם דאזיגען עקספערימענט צו בעצייכענען אלס „סאציאליסטישען״ אדער „קאפיטאליסטישען״. ער פערטיידיגט איהם אלס אזעלכען.

—):(—

איז געצויגען צום שוועסטער'ס קינד

א שפאנענדע געשיכטע, וואס האט זיך אנגעהויבען מיט 40 יאהר צוריק אין ווארשא און ערשט די טעג זיך פערענדיגט אין לאדז

סוף 80-גער פון פאַריגען יאָהרהונדערט האָט אין ווארשא געלעבט אַ פאַמיליע זילבערשטײַנעל, דאָס איז געווען איינע פון די זעלטענע אַזוי גערופענע אַריסטאָקראַטישע משפחות, וואו תורה און פרומקייט האָט זיך צונויפגעגאָסען מיט הויכע בילדונג און טיפע קולטור, גרויסע עשירות האָט זיך געקניפּט מיט איידעלקייט און מעשים טובים. די משפחה זילבערשטײַנעל, וועמעס יחוס האָט זיך פון ביידע צדדים געצויגען זייט דור דורות פון רבנים און רביים, איז אין געשילדערטען מאָמענט בעשטאַנען פון 4 ברידער: אַ רב אין אַן אָנגעזעהענער יודישער קהלה, אַ בערימטער דאָקטאָר מעדיצין און אינזשעניער בשעת־מעשה א באַוויזענער אינדוסטריע־באַנקיר. די געשיכטע וועלכע מיר גייען דאָ דערציילען דרייט זיך אַרום טאָכטער פאַמיליע פון אָט דעם דאָזיגען באַנקיר.

דער דערמאָנטער באַנקיר האָט געהאַט צוויי קינדער: אַ מיידעל שרה'לע און אַ בחור דודל. דאָס בחורל איז ביז 18 יאָהר געווען אויסגעצייכענט פון אַלע ערדישע זיבאָרגיקייטען, מאַג און נאַכט געזעסען על התורה ועל העבודה און זיך געגרייט צו ווערען ווער ווייסט וואָס פאַר אַ גדול בישראל. אויך דער פאָטער האָט נישט אַנדערש גערעכענט ווי דעם „אבן טוב" צו מאַכען פאַר אַ רב, און פאַקטיש: נישט אַלט־ווערענדיג קיין גאַנצע 17 יאָהר, האָט שוין דאָס בחור'ל געהאַט בעקומען הוראה פון די דאַמאָלסדיגע גרעסטע תורה־אויטאָריטעטען. דאָס בעזעצען אַ רבנות־שטעל איז נאָר געווען אַ פראַגע פון פאַמיליען־אומשטענדען.

סענדער האָט אָבער פערשטאַנען, אַז די העכסטע לאַגע פון יודען איז ליידער אַזאַ, אַז מ'מוז בסדר שטיין אויף דער וואַך, האַלטען אין איין אָפּשרייען און אָפּווייבען די גזרות, וואָס שיטען זיך אויף די יודישע קעפּ, אַז דער בערופענסטער פערזאָן דערצו איז דער רב פון דער קהלה און נאָר ער דאַרף זיין דער שתדלן און דער רעפּרעזענטאַנט פון צבור, ער מוז דעריבער נישט בלויז רעדען זיין זיך צו שטעלען פאַר'ן רש"ע, נאָר אויך זיין פעהיג צו פערשטענדיגען זיך לעהבדיל מיט אַ גאָטשעלניק אָדער אַנדערען שררה לטובת דער עדה יודען. אַ רב טאָר נישט זיין אין דער היינטיגער צייט קיין בטלן, ער דאַרף בעזיצען וועלטליכע האַלטונג און פערשטענדניש, ער מוז ווייניגסטענס קאָנען די לאַנד און מלוכה שפּראַך.

אין איינקלאַנג מיט דער געבראַכטער מיינונג דערבער, האָט סענדער געדונגען דעם בעסטען לעהרער און אין זיין רשות איבערגעגעבען דודלען. דער לעהרער האָט געהאַט די אויפגאַבע דאָס פערקנייטשטע בחורל אַביסעל צו „פערוועלטליכען" און איהם צוצוגרייטען, אַז ער זאָל זיין ביכולת צו ערפילען די אַזוי גערופענע ציווילע פליכטען פון אַ רב.

דער לעהרער וועמען סענדער האָט אָנפערטרויעט די וויכטיגע מיסיע צו מאַכען פון זיין זוהן אַ שטיקעל „מענש", האָט געשטאַמט פון ווילנער געגענד, פון אַן אָנגעזעהענער פוילישער פּריצישער פאַמיליע, וואו ר'איז ערצויגען געוואָרען אַלס פלאַם־פייערדיגער פוילישער פּאַטריאָט, אויף שטודיום האָבען איהם די עלטערען אוועקגעשיקט קיין קראָקאָו וואו זיין פּאַטריאָטיזם איז נאָך מעהר געשטאַרקט און בעפעסטיגט געוואָרען אַזוי, אַז פּוילענס בעפרייאונג איז געוואָרען דער איינציגער איבערהאַלט פון זיין לעבען.

צוליב אָט דעם דאָזיגען אידעאַל וויינעם איז ער אַפילו געוואָרען אַ סאָציאַליסט, דעם סאָציאַליזם האָט ער בעטראַכט פּונקט אַזוי, ווי אַלע איבריגע דאַ מאָלדיגע פוילישע גאַליציאַנער סאָציאַליסטען, פאַר אַ בריק צו דער אומאָפּהענגיגקייט, ער האָט אַלזאָ די סאָציאַליסטישע בעוועגונג עקספּלאָאַטירט פאַר זיינע נאַציאָנאַלע אידעאַלען.

די אומאָפּהענגיגקייט איז ביי איהם נישט געווען ווי דער סאָציאַליזם. אין בעסטען פאַל אַ תּראַגע פון גאָר ווייטער צוקונפט, צו יונג, הייס־בלוטיג און שטורמיש איז דער לעהרער געווען, אַז ער זאָל זיך לאָזען צו זיינע אידעאַלען אויפ'ן לאַנגען, פאַמעליכען סטאַטעטשנע וועג פון עוואָלוציע, ער איז דעריבער געוואָרען אַ פייערדיגער רעוואָלוציאָנער און זיך אַפילו אַנגעשלאָסען אין די געהיימע טעראָריסטישע אַקציעס.

קיין וואַרשא איז ער ערשט נישט לאַנג געהאַט אָנגעקומען. דאָ האָט ער געאַרבייט אַלס לעהרער אין אַ פוילישער מיטעל־שול, ער האָט אויך געדרוקט אין פערשידענע פוילישע ליטעראַרישע צייטשריפטען קורצע נאָוועלען מיט אַ שאַרפען נאַציאָנאַל־רעוואָלוציאָנערען, כאַראַקטערישען אונטערשלאַג, אַ דאַנק אָט דער דאָזיגער ליטעראַרישער טעטיגקייט האָט ער זיך געשאַפען אַ דריסת הרגל אין די פוילישע קינסטלערישע קרייזען.

ביידע פּלאַצבקעס, סיי די שול און סיי די קינסטלערישע קרייזען האָט ער אויסגענוצט אַלס גינסטיגע פּראָפּאַגאַנדע־געביט פאַר זיינע נאַציאָנאַל־רעוואָלוציאָנערע אידעאַלען.

אין די ערשטע צייטען האָט דער לעהרער געלערנט מיט דודלען אַ ביסעל רוסיש און פוילישע שרייבען און לייענען, ער האָט זיך אָבער באַלד איבערצייגט, אַז דער שילער זיינער, דער יונגער ראַבין בעזיצט געוואַלטיגע אויסנאַהמס־פעהיגקייטען, ער איז דעריבער געווען געצוואונגען דעם לימודים־פּראָגראַם כסדר אויסצובריי טערען און פערטיפען.

גלייכצייטיג מיט'ן גאַנג פון דער אַלגעמיינער בילדונג, האָט דער לעהרער מיט דודלען אויך אָנגעהויבען צו פערפיהרען שמועסען, וועגען אַקטועלע געזעלשאַפטליכע, פּאָליטישע און נאַציאָנאַלע פּראָבלעמען, ער האָט קודם כל דעם בחורל בעקענט מיט דער יודען־פראַגע, פאַרגעשטעלט זי אין דער גאַנצער אַלזייטיגקייט, געשילדערט די יודישע רעכטלאָזיגקייט און היימלאָזיגקייט, שפּעטער האָט ער איהם אויך דערציילט וועגען דער טראַגעדיע פון פוילישען פאָלק, געפּרוגט בעווייזען, אַז ס'איז פאַר דאָס איין גורל פון ביידע פעלקער אַ געוויסע עהנליכקייט און אינטעלעקטועלע געמיינזאַמקייט, אַלענפאַלס האָבען די ביידע אין צאַריזם אַ בשותפות'דיגען שונא. דער לעהרער האָט שאַרף געשאַדערט די אָפּהענגיגקייט און הכ עהדיגקייט פון די יודישע און פוילישע עליטע לגבי צאַריזם, אָנגעוויזען, אַז אַ קאַמף פון אַלע אונטערדריקטע פעלקער און קלאַסען פון רוסלאַנד געגען דער הערשענדער זעלבסטהערשונג קאָן ברענגען סוף לעו אומאָפּהענגיגקייט און אַז די אומאָפּהענגיגקייט וועט זיין אַ בעפרייאונג נישט נאָר פון פוילישען פאָלק, נאָר אויך פון די יודען, וועלכע לעבען אין פּוילען.

די דאָזיגע שמועסען האָבען דודלען אַריינגעפיהרט אין אַ נייע געדאַנקען־וועלט, זיין סובטעלע און עמפּינדליך הערצל האָט אָנגעהויבען צו בלוטיבען, אָבער דער וועלט און יודען־שמערץ, ער האָט שוין פערלוירען די רוהיגקייט, נישט געקענט מעהר איינזיצען אין ענגען ספרים־חדרל, דער וועג צו אַ רבנות־שטעל איז איהם שוין געוואָרען פרעמד, איהם האָט געריסען צו גאָר אַנדערע ברייטערע שליאַכען.

דודל האָט זיך אונטער דער ווירקונג פון לעהרער אָנגעהויבען צו אינטערעסירען מיט דער פוילישער פרייהייטס־בעוועגונג, צו ערשט זיי אַ פּאַרטיזאַנער אָבסערוואַטאָר, לאַנג האָט ער אָבער אין דער דאָזיגער ראָל נישט געקאָנט פערבלייבען, זיין יונגער אימפּעט און עמפינדליכקייט האָט איהם געטריבען צו אַקטיוויטעט, דער לעהרער האָט דודלען גענומען אַריינפיהרען אין פערשידענע געהיימע קריזלען, בעקענט מיט דער טעגליכער פּאַרטיי־אַרבייט און איהם אַריינגעצויגען אין גאַנג פון דער קאַמפּס־בעוועגונג.

אין קורצען האָט אָבער פּאַסירט אַ מעשה: דער לעהרער איז ביי עפעס אַ וויכטיגע פּאַרטיי־שליחות אַריינגעפאַלען אין פּאָליציאַנטישע הענט און מ'האָט איהם דערפאַר פערשיקט אין אַ פערוואָרפענע געגענד ערגעץ אין סיביר. דער פּלוצלינגער אַרעסט פון לעהרער האָט דודלען שווער געטראָפען, ער האָט פערלוירען מיטן אַרעסט פון דערמאָנטען פערזאָן זיין גאַנצען גייסטיגען אַנלעהן און איז דערפאַר געוואָרען פולקאָם דערשיטערט. פערשידענע מחשבות האָבען איהם גענומען פייניגען, ער האָט ערשט דאַ אָנגעהויבען זיך אַמצוגעבען אַ דין וחשבון, וואו ער האַלט אויף דער וועלט.

וועגען צוריקגיין אין ספרים־שטיבעל האָט שוין דודל בכלל נישט געטראַכט, אויך וועגען דער אָנגעוואָוירענער רבנות־קאַריערע האָט ער קיין חרטה נישט געהאַט. צו ווייט איז ער שוין אַרויס פון יענע דרכים, אַז ס'זאָל איהם נאָך קענען איינפאַלען אויף זיי זיך צוריקצוקעהרען, איהם האָט נאָר געעגבערט דער מוח אַן אַנדערער געדאַנק, צי וועט ער מיט זיין קרבן ברענגען דער פרייהייטס־זאַך אַזוי פיל נוצען — וויפיל ער האָט זיך דערמיט שאַדענען.

דודל האָט פערשטאַנען, אַז ער איז צו בעשיידענע אַזוי גערופענע שוואַרצע פּאַרטיי־אַרבייט נישט געאייגענט, איהם האָט געצויגען צו גרעסערע וויכטיגערע מעשים, איהם האָט זיך געוואָלט אַרויסרייסען פון דער גרויסע מאַסען־רייהע און ווערען אַ וועגווייזער פון קאַמף, איינער פון די פיהרער פון אויפשטייגענדער פאָלק. דודל האָט אָבער גלייכצייטיג אויך פערשטאַנען, אַז בכדי צו ווערען אַ מאַסען־פיהרער פון אַ פרייהייטס־בעוועגונג איז זיינע געשליפענע גמרא־קעפעל און אַנ'אומבעגרענצטע איבערגעגעבענהייט, אַז דערצו מוז מען האָבען פיל בילדונג, וויסען און קולטור. ער האָט זיך דעריבער געפיהלט פאַר נאָך צו יונג און ווייט נישט צוגעגרייט צו קענען זיך אוועקשטעלען ביים רודער פון אַ מאַסען־בעוועגונג.

דודל האָט בעשלאָסען דעריבער זיך אַוועקצורייקען אויף אַ צייט פון דער בעוועגונג, זיך צו נעמען פלייסיג בילדען און ענטוויקלען בכדי צו קאָנען שפּעטער שפּילען די ראָל, צו וועלכער ער האָט זיך געפיהלט בערופען. דודל האָט זיך ווייטער גענומען לערנען מיט אַזאַ פלייס, אַז אין משך פון נישט קיין גאַנצע דריי יאָהר האָט ער גלענצענד אויסגעהאַלטען מאַטוריטעט־עקזאַמען. אַ דאַנק אַ גאָר הויכע פּראָטעקציע איז ער גלייך אָנגענומען געוואָרען אין וואַרשאַווער אוניווערזיטעט. דודל האָט זיך געפיהלט אַזוי ווייט בכוח אַז ער האָט גלייכצייטיג זיך בעלערנט אויף צוויי פאַקולטעטען: אויפ'ן יורידישען און היסטאָריש־פילאָלאָגישען.

איבער אַ יאָהר צייט האָט זיך דודל רוהיג פערנומען מיט זיין שטודיום. ער האָט זיך געווידמעט נישט בלויז די אָפיציעלע אָבליגאַטאָרישע למודים, נאָר איז אַ ברייטער מאָס זיך בעשעפטיגט אויך מיט סאָציאָלאָגיע, עקאָנאָמישע און געזעלשאַפטליכע נויר־וויסענשאַפטען.

ארנוס.

(ווייטער מאָרגען)

Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović
פּיעטריקאָווער 119, טעל. 231-81

א דייטש-יודישער שריפטשטעלער דערצעהלט,

ווי מען האט איהם און אנדערע געפייניגט אין א היטלער תפיסה

דער נאמען פון דעם שריפטשטעלער איז היינץ ליפמאן. — ער האט זיך ארויסגראטעוועט פון דעם היטלער גיהנום. אבער ער איז א צובראכענער מענש פון די שרעקען, וואס ער האט איבערגעלעבט. — ווי אזוי א בעוואוסטער יודישער אדוואקאט איז פערפייניגט געווארן צום טויט

דער בעקאַנטער דייטש־יודישער שריפטשטעלער היינץ ליפמאַן, וועלכער איז אַנטלאָפען פון אַ היטלעריסטישע תפיסה אין ווימאַר, לעבען האַמבורג, האָט אין דער ווינער יודיש־דייטשער צייטונג „דער טאָג" אָפּגעדרוקט אַנ'אַרטיקעל „ווי עס זעהט אויס אין היטלער'ס קאָנצענטראַציאָנס־לאַגערען". ער דערצעהלט דאָרטען וועגען די שרעקליכע פייניגונגען פון די אַ ערשטע אין היטלער'ס דייטשלאַנד, יודען, סאָציאַליסטען, קאָמוניסטען און ראַדיקאַלען. אָט וואָס ער שרייבט:

„אין היטלער'ס תפיסות אין דייטשלאַנד ווערען אויף אַ גרויזאַמען אופן לאַנגזאַם פערפייניגט און ברוטאַל אומגעבראַכט 60 טויזענד געפאַנגענע.

אומגעפעהר אַ דריטעל פון זיי זיינען געווען יודען. די איבריגע זיינען סאָציאַל־דעמאָקראַטען, קאָמוניסטען און ראַדיקאַלען.

איך בין אוועק פון דער מערדערישער טורמע אָהן אַ זייגעווונט, דאָס הייסט, עס איז מיר דאָך געלונגען צו אַנטלויפען.

אָבער „גוט" האָט זיך מיר אין היטלער'ס טורמע געווען נישט געלעבט. ווייל די נאַצי־באַנדיטען האָבען מיר דאָרט אָפּגעשלאָגען די לונגען, און איך האָב אויך פון די גרויזאַמע נאַצי־קלעפּ בעקומען אַ נירען־קראַנקהייט.

די אומגליקליכע געפאַנגענע אין היטלער'ס גיהנום ווערען שרעקליך געפייניגט גייסטיג און קערפּערליך. און וועמען עס געלינגט אַפילו זיך פון דאָרטען צו ראַטעווען, איינשטעלענדיג דאָס לעבען, איז ער הערנאָך קערפּערליך און גייסטיג אַ שטיק צייט איינגאַנצען צובראָכען.

גאַנצע זעקס וואָכען נאָכדעם ווי איך בין שוין געווען פריי, האָב איך נישט געקאָנט איינשלאָפען. און אַז איך פלעג אויף אַ האַלבע שעה אַנדרימלען ווערען, פלעג איך זיך אויפכאַפּען מיט אַ שרעקליכען געשריי, אַ בעגאָסענער מיט אַ קאַלטען שווייס.

איצט, ווען איך בין אין וויען, — ערקלערט ליפמאַן ווייטער, — ציטער איך אין איינעם אַריינצוקומען אַליין אין מיין צימער, ווען עס איז טונקעל, אַזוי זענען מיינע נערוועז צוריסען געוואָרען.

און עס איז גאָר קיין וואונדער נישט. וואָרום וואָס מען מאַכט מיט אין היטלער'ס קאָנצענטראַציאָנס־לאַגער, לאָזט זיך נישט בעשרייבען מיט ווערטער.

אָט, צום ביישפּיל, ווי עס פאַנגט זיך אָן דער טאָג אין דעם טורמע־גיהנום.

אום 5 אַ זייגער אינדערפריה, ווען מען ליגט אַ קראַנקער און פערמאַטערטער פון נישט קענען איינשלאָפען, אויפ'ן האַרטען, קאַלטען געלעגער, שיטען זיך אַריין אין קאַמער'על (מיר זענען געווען 36 געפאַנגענע יודען און סאָציאַליסטען אין איין ענגען קאַמער'ל) אַ באַנדע גוט־אויסגעשלאָפענע, אָפּגעפרעסענע „שטורמיסטען", און מיט לערנע היינט־בייטשען נעמען זיי שמייסען און אַראָפּטרייבען די געפאַנגענע פון די געלעגערס, מיט אַזעלכע ווילדע געשרייען און חילעריען, אַז מען קאָן דאָס נישט איבערגעבען אין אַ צייטונג.

צוערשט מוז מען זינגען דאָס פערהאַסטע „האָרסט וועסעל - ליד". נאָכהער עסט מען די „פרישטיק", געוועלכער בעשטעהט פון אַ שטיקעל

(קאָרעספּאָנדענץ פון וויען)

אַלט ברויט מיט עפּעס אַ גאַל־ביטערען שמוציגען וואַרעמען וואַסער, וועלכען זיי רופען אָן „קאַפע", נאָכהער פאַנגט זיך אָן דער גיהנום מיט דער „גימנאַסטיק": „שפּרינגען", „קניהבויגען", „בויגען דעם אויבער־קערפּער", „הויבען אַ פוס ביז צום קאָפּ".

ווער עס מאַכט די דאָזיגע איבונגען נישט פּונקט לויט דער קאָמאַנדע, ווערט געשלאָגען מיט דער היינט־בייטש איבער דעם מויל, איבער די אויערען, און הויפּטזעכליך מיט'ן בייטש־שטעקעל אין די געשלעכטס־טיילען.

עלטערע מענשען ברעכען גלייך צוזאַמען און פאַלען אין חלשות. מען שלאָגט זיי אַזוי לאַנג מיט די בייטשען, ביז מען „מינטערט" זיי ווידער אָפּ, און ווידער מוז מען שפּרינגען לויט דער קאָמאַנדע.

די קלעפּ פון די בייטשען שמייסען ווי אַ האָגעל איבער'ן קאָפּ, איבער'ן פּנים, וואו נאָר די טרעפען. מען פאַלט צו דער ערד אין חלשות, מיט שוים אויף די מיילער, אין קאָנוואולסיע. און די שטורמיסטען קייקלען זיך פון געלעכטער און טרעטען די קרבנות מיט די פיס.

אָט אַזוי האָבען מיר יעדען אינדערפריה געוואַרט מיט אַ פערשטאַרבענעם האַרץ און אַ ציטערען, אויף דעם אויסברוך פון געשריי, ביי די טייוועלשע „גימנאַסטיק־איבונגען". איז עס אַ וואונדער, אַז די נערוועז ווערען צוריסען?

איינמאָל האָט פּאַסירט פאָלגענדעס:

מיט קאָסטעס האָבען די אַרעסטירטע געמוזט שלעפּען שטיינער און זאַמד, אום צו מאַכען אַ פּלאַטיבע ביי אַ ברעג פון אַ טייך. צו דער דאָזיגער אַרבייט האָט מען גענומען הויפּטזעכליך יודען, עלטערע מענשען, קראַנקע, פערפייניגטע און פון אינטעליגענטען קלאַס, וועלכע האָבען אין זייער לעבען נישט געטאָן אַזאַ שווערע פיזישע אַרבייט.

די נאַצי־בעסטיעס אין מענשען־געשטאַלט האָבען געהאַט דערביי פיל „שפּאַס".

ביי איינעם פון די אומגליקליכע, אַן עלטערען מאַן, האָט זיך ביים אויסלאָדען די זאַמד און שטיינער ביים ברעג אַרויסגעריסען דער שווערער קאַסטען פון די שוואַכע הענט און האָט זיך אַראָפּגעקייקעלט אין טייך און איז דאָרטען געבליבען ליגען. דאָס איז געווען אַנ'אָנגעזעהענער אַדוואָקאַט פון האַמבורג, 65 יאָהר אַלט, וועלכער האָט געהאַט דעם טיטעל „יוסטיץ־ראַט". (ער איז נאָכהער פון די קלעפּ געשטאָרבען).

— פערפלוכטער יודע! — האָט דער שטורמיסטען־אויפזעהער געשריען. — געה אין וואַסער און ברענג צוריק אַרויף דעם שובקאַרען (קאַסטען)! איינס, צוויי, מאַרש!

און ער האָט דערלאַנגט אַ שטויס דעם אַלטען יודען אין פּלייצע מיט'ן שטיוועל אַזוי שטאַרק, אַז דער אומגליקליכער איז געפאַלען און האָט זיך אַראָפּגעקייקעלט און איז געבליבען ליגען ביים ברעג.

— נאָכשפּרינגען! — האָט דער מאַדיט בע־שריען צו נאָך דריי יודען: די יודען האָבען זיך נישט געריהרט פון אָרט. דער שטורמיסט האָט גערופען נאָך די געוואָפענטע נאַצי, זיי האָבען אַרויסגעבאַקט די רעוואָלווערס און געשריען: „נאָכשפּרינגען!"

שוויסענדיג מיט די פיס אין די רוקענס, האָבען די באַרבאַרען אַראָפּגעשטויסען די יודען צום ברעג. די יודען האָבען זיך אַראָפּגעקייקעלט פון הויכען באַ; און געבליבען ליגען אונטען אומבעמערקזאַם, האַלב אין וואַסער - בליאַס, צוקלאַפּטע, האַלב־טויטע.

ערשט אין איניגע שטונדען אַרום זענען זיי געקומען צו זיך און האָבען זיך אַרויסגעדראַפּעט פון שלאַם און בלאָטע און מיט בלוטיגע הענט אַרויסגעשלעפּט פון דאָרטען דעם קאַסטען.

פון יענעם טאָג אָן איז דער אַלטער אַדוואָקאַט געליהרט געוואָרען פון זינען. אַז מען האָט צו איהם אויסגעשריען אַ וואָרט, האָט ער נישט געענטפערט, נאָר אָנגעפאַנגען צו ציטערען און זיך אַ דערשראָקען קליין קינד, וואָס האָט מורא פאַר קלעפּ, האָט ער אויפגעהויבען אַ האַנט צום געזיכט און זיך געבעטען מיט אַ פערצווייפעלטער שטים:

— שלאָגט מיך נישט! שלאָגט מיך נישט!!

די „שטורמיסטען־וועכטער" פון יענער סאָרטע זענען געווען טעמפּע, אָפּגעפרעסענע פּויערים, יונגען פון דער פּראָווינץ, פון די דערפער.

זייער אָנפיהרער, דער „הער וואַכמייסטער", איז געווען אַ העלד פון דער האַמבורגער אונטערוועלט, מיט'ן נאָמען קאָופמאַן, אַ קרימינעלער פערברעכער מיט אַ רעקאָרד פון זעקס יאָהר טורמע פאַר פערשידענע פערברעכענס.

מען קאָן זיך שוין פאָרשטעלען, וואָס די ווילדע פּויערים־„שטורמיסטען" און הויפּטזעכליך דער פערברעכערישער טיפּ, דער „הער וואַכמייסטער" קאָופמאַן האָבען אָפּגעטאָן מיט זייערע קרבנות אַז די אומגליקליכע פערמאַטערטע זענען געפאַלען צו דער ערד, האָט דער דאָזיגער קאָופמאַן זיי גע־צוואונגען מיט קלעפּ פון דער הינט־בייטש צו בייסען מיט די ציין דאָס גראָז פון דער ערד, וואו די שטורמיסטען־חיות האָבען פריהער געטאָן אַ מענשליכע בעדערפעניש...

דערביי האָבען די ווילדע היטלער־בויאַטעס געקייכט פון געלעכטער פון דעם פיינעם „שפּאַס", וואָס זיי האָבען מיט די פערפלוכטע „יודען שוויינע".

„די יודען און סאָציס (סאָציאַליסטען) זענען פאַר אונז קעלבער צום אָבשלאַכטען („קוילענען") — האָבען די היטלער מערדער געזאָגט צו די געפאַנגענע אַלע אינדערפריה, ווען זיי זענען אַריין צו זיי אין קאַמער.

מ—ף.

Dr. med. **H. LUBICZ**

ספּעציאַליסט פאַר ווענערישע און געשלעכטס־קראַנק.

צעגעלניאַנאַ 7, טעל. 141-32.

נעהמט אָן פון 8—10 פריה, פון 12—2 נאָכמ. און פון 5—8 אָוונט. זונטאָג פון 9—11 ביי טאָג.

רעכט און לעבען

יורידישע ביילאגע פון „נ״ייעם פאלקסבלאט"

נייע פעראָרדנונג פון מלוכה־פרעזידענט וועגען ספּולקעס מיט בעגרענעצטער האפטונג

זייער ענטשטייאונג

א ספּולקע מיט בעגרענעצטער האפטונג קאן מען אָרגאַניזירען בלויז צוליב ווירטשאַפטליכע ציהלען. א ספּולקע מיט בעגרענעצטער האפטונג רעכענט זיך פאר א יורידישער פּערזאָן און פאר א האנדעלס־ספּולקע אויך, אז אלע סכסוכים ווערען רעגולירט לויט די בעשטימונגען פון האנדעלס־קאָדעקס און זיי אונטערליגען דער יוריסדיקציע פון האנדעלס־געריכט.

פאר די התחייבות'ן פון דער ספּולקע זענען די שותפים פּערזענליך נישט פעראַנטוואָרטליך.

דער גרונט־קאַפּיטאַל פון א ספּולקע מיט בעגרענעצטער האפטונג טיילט זיך אויף אודזשאַלען פון א גלייכער אָדער נישט גלייכער הויך, אפּהענגיג פון דער בעשטימונג פון אָפּמאַך. קאן א שותף האבען 1 אָדער מעהר אודזשאַלען. אין לעצטען פאַל מוזען אלע אודזשאַלען זיין גלייכע און נישט שיילבאַרע.

דער גרונד־קאַפּיטאַל פון א ספּולקע מיט בעגרענעצטער האפטונג מוז בעטרעפען מינדעסטענס 10 טויזענט זלאָטעס און יעדער אודזשאַל נישט ווייניגער, ווי 5 הונדערט זלאָטעס.

בכדי ס'זאָל געשאַפען ווערען א ספּולקע, מוז געשלאָסען ווערען א נאָטאריאלער אַקט, איינגעצאָהלט ווערען דער גאנצער גרונד־קאַפּיטאַל, איינגעשטעלט ווערען די אנפיהרענדע אָרגאַנען פון דער ספּולקע און אריינגעטראָגען ווערען אין האַנדעלס־רעגיסטער. די בעפאָלמעכטיגונג צו שליסען אַזא שותפות אָפּמאַך מוז בעשטעטיגט ווערען דורך א ריעגט.

דער שותפות־אָפּמאַך מוז בעשטימען אונטער וועלכער פירמע די ספּולקע וועט געפיהרט ווערען, איהר זיץ־אָרט, דעם כאַראַקטער פון דער אונטערנעהמונג, אויף וואָס פאר א טערמין זי ווערט געשלאָסען, אויב דער טערמין איז א בעגרענעצטער, די הויך פון גרונד־קאַפּיטאַל, וויפיל אודזשאַלען א שותף קאָן האבען, וויפיל אודזשאַלען יעדער פון די שותפים האָט.

די פירמע מוז טראָגען די בעצייכנונג: שותפות מיט בעגרענעצטער האַפטונג, דער טערמין: ספּולקאַ מאַר נישט ווערען געקירצט, ס'מוז דעם גלייכען אויך אָנגעגעבען ווערען דער כאַראַקטער פון דער ספּולקאַ אָדער א בעצייכנונג.

למשל: פּאַראָווי מיהל, ספּולקע מיט ב. ה. אָדער „סאַטורן", ספּולקע מיט. ב. ה.

אין משך פון 2 וואָכען נאָכ'ן רעגיסטרירען די ספּולקע מוז די פּערוואַלטונג צושטעלען אין מיניסטעריום פאַר אינדוסטריע און האַנדעל א דורך איהר אונטערגעשריבענער אָפּשריפט פון אָפּמאַך און אָנגעבען דאָס געריכט, וואו דער אָפּמאַך איז רעגיסטרירט געוואָרען, די דאַטע, ווען ס'איז רעגיסטרירט געוואָרען און דעם לויף־נומער, אונטער וועלכען ס'איז רעגיסטרירט געוואָרען.

מיט'ן מאָמענט, ווען די ספּולקע ווערט אריינגעצויגען אין האַנדעלס־רעגיסטער, בעקומט זי די אָנערקענונג פון א יורידישער פּערזאָן. די פּערזאָנען, וועלכע האָבען געהאַנדעלט אין נאָמען פון דער ספּולקע פאַר'ן רעגיסטרירען, טראָגען פאַר די דאָזיגע האַנדלונגען זייערע א פּערזענליכע און סאָלידאַרישע פעראַנטוואָרטליכקייט.

אויב אַנ'אָפּמאַך פון א ספּולקע מיט בעגרע־ניצטער האַפטונג איז אין משך פון 6 חדשים נאָכ'ן שליסען נישט אריינגעטראָגען געוואָרען אין האַנדעלס־רעגיסטער, פערלירט ער זיין גילטיגקייט.

נייע געזעצע

נאָוועליזאַציע פון אוסטאַוו וועגען פּערזי־כערונג אין פאַל פון ארבייטסלאָזיגקייט

אין דוש. אוסטאַוו 85 איז פעראָפענטליכט א נאָוועלע צום אוסטאַוו וועגען פערזיכערען אין פאַל פון ארבייטסלאָזיגקייט.

אין דער דערמאָנטער נאָוועלע איז כדאי אויפמערקזאַם צו מאַכען אויף פאָלגענדע בעשטי־מונגען: א פערזיכערטער האָט דאָס רעכט אין משך פון 14 טעג צו פערקלאָגען די דעציזיע פון דער פערוואַלטונג פון ארבייטסלאָזען פאָנד צו דער אָרטיגער אַפּעלאַציע־קאָמיסיע (אָבוואָדאָוואַ קאָמיסיאַ אָדוואָלאַווטשאַ). דער בעשלוס פון דער קאָמיסיע איז אַנ'ענטגילטיגער.

דאָס דערלאַנגען א רעקורס געגען דער אויס־מעסטונג פון דער רענטע האַלט דערווייל נישט אויף די אויסצאָהלונג. אויב אַנ'ארבייטסלאָזער גיט אָן פאַלשע פּרטים בנוגע דער רעכט צו בעקומען רענטע, פערלירט ער די רעכט אויף דער דאָזיגער רענטע אין משך פון 2 ביז 6 וואָכען. פערשטייט זיך, אז דאָ קומט אין בעטראַכט נאָר אַזאַ פאַל, ווען אין אלגעמיין ווערט דער זעלבער ארבייטס־לאָזער יאָ בערעכטיגט צו בעקומען רענטע. אין פאַל, ווען ס'ווייזט זיך אַרויס, אז דעם ארבייטס־לאָזען פאָנד איז אומבערעכטיגט איינגעצאָהלט גע־וואָרען ביישטייער, קאָן מען דאָס צוריקמאָהנען אין משך פון 3 יאָהר.

לויט דער פעראָרדנונג פון מלוכה פּרעזידענט

לויט דער פעראָרדנונג פון מלוכה פרעזידענט (רז. אוסט. נומ. 85 פאָז. 645) האָבען נאָר אַזעלכע פּערזאָנען, וועלכע בעזיצען דיפּלאָמען אלס קראַ־ווערינס אָדער לעהרערינס. די יעניגע פּערזאָנען, וועלכע בעזיצען נישט קיין קוואַליפיקאַציעס און ארבייטען אין פּרעבעל־שולען שוין איבער 2 יאָהר וועלען מעגען ווייטער ארבייטען ביז'ן סוף 1936, אויב זיי וועלען ביז דאַן נישט בעלייגען א געהעריגען עקזאַמען, וועלען זיי פערלירען די רעכט ווייטער צו ארבייטען. די, וועלכע ארבייטען ווייניגער, ווי 2 יאָהר, וועלען מוזען גלייך פערלאָזען דעם פּאָסטען.

די פעראָרדנונג איז חל פון 30 אָקטאָבער.

פעראָרדנונג וועגן האַנדעל מיט בהמות עופות און הורט־האַנדעל מיט פלייש

אין הסכם מיט דער פעראָרדנונג פון מלוכה־פּרעזידענט ווערט רעגולירט דער האַנדעל מיט בהמות, חזירים, פערד, שעפּסען און דער הורט־האַנדעל מיט זייער פלייש ווי אויך דער האַנדעל מיט היהנער, קאַפּשקעס, גענז און אינדיקעס אַלס איינס, צי ס'האַנדעלט זיך וועגען לעבעדיגע אָדער גע'שחטענע.

לויט דער דערמאָנטער פעראָרדנונג וועט מען א טאָג פאר א מאַרק, אין מאַרק־טאָג און צו־מאָרגענס נישט טאָרען אויפקויפען קיין בהמות א חוץ אויפ'ן מאַרק. קויפען וועט מען מעגען נאָר אויף דער וואָג און נישט אויפ'ן קוק, סיידען די געקויפטע בהמה ווערט נישט בעשטימט צו דער שחיטה. ס'וועט איינגעשטעלט ווערען א קאָמיסיע, וואָס וועט נאָטירען די פּרייזען. אלע טראַנזאַקציעס וועלען מוזען ווערען רעגיסטרירט ס'וועט אויך ווערען דורכגעפיהרט א רעגיסטראַציע פון אלע סוחרים, וועלכע האַנדלען מיט די דערמאָנטע אַר־טיקלען, ס'וועט אויך נאָרמירט ווערען די איינ־אָרדנונג פון טרעגער.

די פעראָרדנונג זעהט אויך פאר א געלד־שטראָף ביז 3 טויזענד זלאָטעס אָדער 3 חדשים אַרעסט.

נאָוועליזאַציע פון דער פעראָרדנונג וועגען פייער־קאַסע

לויט דער נאָוועלע פון 27 אָקטאָבער 1933 אונטערליגען בנינים דער צוואַנגס־פערזיכערונג פון פייער אין דער פולער סומע פון דער אָפּשאַצונג. אויב א בנין איז אין דער העלפט פערנומען אויף פאַבריק־צוועקען, אונטערליגט ער נישט דער צוואַנגס־פערזיכערונג. וויבאַלד ווייניגער פון דער העלפט, מוז ער יאָ פערזיכערט ווערען.

פעראָרדנונג וועגען פּראָפ. קוואַליפי־קאַציעס פון פרעבלאַנקעס

רעכט צו לערנען אין א פרעבעל־שול ווערען

וויכטיגע ענטשיידונגען פון העכסטען געריכט

פעראַנטוואָרטליכקייט פאר זשירעס

די פּאַרשריפט, אז צו א זשיראַנט מוז גע־וואָנדען ווערען די עקזעקוציע אין משך פון 6 חדשים, האָט אַנ'אָנווענדונג בלויז דעמאָלט, ווען ס'האַנדעלט זיך וועגען א קלאַוויר.

קאָמפּעטענץ פון געריכט אין שטייער־פראַגען

דאָס קאָנטראָלירען דעם פּאַרוואורף, אז א שטייער איז צו הויך אויסגעמאָסטען געוואָרען, ליגט נישט אין קאָמפּעטענץ פון געריכט.

לאָקאַטאָרען־שוץ פון א ירושה־געשעפט

אויב די יורשים ענדערן די בראַנזשע פון געירשנטען געשעפט, הערט דער לאָקאַל אויף צו אינטערליגען די בעשטימונגען פון דעקרעט וועגען לאָקאַטאָרען־שוץ.

לאָטעריסע א האזארד־שפּיל

לאָטעריקע דאַרף אומבעדינג בעטראַכט ווע־רען פאר א האַזאַרד־שפּיל און פאר בעטייליגען זיך אין אַזא שפּיל דראָהט א שטראָפליכע פער־אַנטוואָרטליכקייט.

פערזאַמלונגס־רעכט

יעדער פּוליצייליגער פּוילישער בירגער האָט רעכט צוזאַמענצורופען א פערזאַמלונג און נישט בלויז פעראיינען אָדער אָרגאַניזאַציעס.

הכנסה־שטייער

הכנסה־שטייער צאָהלען פּערזאָנען און נישט אָביעקטען. ממילא ווערען מיטן דאָזיגען שטייער בעלאַסטעט אלע שותפים פון א האַנדעלס אָדער אינדוסטרי אונטערנעהמונג, אָפּהענגיג פון דער בעקומענער הכנסה מיט זייער אנטייל אין דער בשותפותדיגער אונטערנעהמונג.

ווען דער הויזווירט נעמט אריין אנ'עהנליכע אונטערנעהמונג

ווען דער ווירט נעמט אריין אין הויז אַנ'־עהנליכע אונטערנעהמונג, האָט דער בע'עולה'טער לאָקאַטאָר הכסטענס דאָס רעכט צוליב דעם אויס־צולעזען דעם דינג־אָפּמאַך און זיך אַרויסצוציהען, ער קאָן אָבער נישט מאָהנען פון הויז־ווירט קיין געלד־ענטשעדיגונג און אודאי נישט צווינגען דעם הויזווירט אויסצולעזען דעם אָפּמאַך מיט'ן נייעם לאָקאַטאָר.

שטערען די אָרדנונג

אין פּרט פון רעכט אָפּצוהיטען די אָרדנונג איז פאַראַן אַנ'אונטערשיד צווישען א פּריוואַטע וואוינונג און אַנ'עפענטליכען לאָקאַל (רעסטאָראַציע, צוקערניע א. א. וו.) אויב אין א פּריוואַטער וואוי־נונג קומט עמיצער אריין און הויבט זיך אָן צו קריגען, שלאָגען, אַוואַנטורעווען, מיט איין וואָרט: שטערען די רוה, אַלץ איינס, צי דערויבער איז געקומען געבעטען אָדער נישט, האָט דער אייגענ־טימער פון דער דירה דאָס רעכט איהם אַרויסצו־בעטען און אויב ער וויל נישט פאָלגען, פּשוט איהם אַרויסצוואַרפען אַליין, אָהן דער הילף פון פּאָליציי.

אַנדערש איז אָבער, ווען דער סקאַנדאַל ענטשטעהט אין אַנ'עפענטליכען לאָקאַל. דאָ טאָר שוין נישט דער בעל־בית דעם גאַסט אַליין אַרויס־שטויסען, ער מוז אומבעדינג רופען דערצו פּאָ־ליציי, אין געגענפאַל בעגייט ער א שטראָפבאַרען טאַט (ווילקיר).

די שעהנע „אלמנה"

(סקיצע) ●● פון ל. מיכאַל

אויף אונזער פראַגע, פאַרוואָס ער האָט נישט חתונה, — פלעגט אונז היימאַן אַלעמאָל דערלאַנגען דעמזעלבען ענטפער.

— איכ'ל חתונה האָבען, בלויז מיט א שעהנער אַלמנה...

און דערביי פלעגט ער נאָך צולעגען אַזאַ מין לאָגישע ערקלערונג:

— מיידלעך זענען צו־יונג פאַר מיר; א גע־גט'ע וויל איך נישט, ווייל אויב די האָט משלח געווען דעם ערשטען מאַן, וועט זי מיך דאָך זיכער אויעק־וואַרפען, איז בלייבט הייסט עס, אַנ'אַלמנה...

היימאַן איז געווען אַ פּרעהליכער בחור, מיט שטאַרקע ציינער און מיט אַנ'אָפענער נשמה — וואָס אויף דער לונג, דאָס אויף דער צונג, וועגען זיינע ליבע־געשיכטעס האָט ער דערצעהלט אַלעמען און יעדען איינעם בעזונדער, קיין סודות דערפון נישט געמאַכט, מיר האָבען געוואוסט וועגען אַלע אַפּער־רעס זיינע. איין מאָל האָט מיט איהם פּאַסירט אַזאַ מין מעשה. ער האָט אָנגעשריבען אַ הייסען ליבעס־בריף צו איינער א פּעיהיירא'טע" דאַמע, בעטענדיג איהר צו קומען אין אָוונט אין א פינסטערען פּאַרק, וואו זיי וועלען זיך טרעפען. האָט די דאַמע געוויזען דעם בריף איהר מאַן. און אַנ־שטאָט איהר, איז דער מאַן איהרער אַליין געקומען.

וואָס ס'האָט צווישען זיי פּאַסירט אין דער פינסטער־ניש פון פּאַרק — איז נישט געוואוסט, באַר פון דאַן אָן האָט ער זיך געגעבען דאָס וואָרט צו האַלטען זיך וואָס ווייטער פון פער־הייראַטע פרויען.

און טאַקע דאַמאָלט איז איהם איינגעפאַלען דער געדאַנק וועגען אַנ'אַלמנה.

מיר האָבען געפונען, אַז זיין אידעע איז זעהר געלונגענע, און מיר האָבען איבעראַל גע־זוכט פאַר איהם אַ שעהנע אַלמנה. אָבער ווי אויף צו להכעיס האָבען ביי אַלע שעהנינקע פרויען די מענער דוקא געלעבט, און זיי האָבען בשום אופן נישט געוואָלט שטאַרבען — און גייה טו די עפּעס!

איינמאָל האָבען מיר איהם בעגעגנט ספּאַ־צירענדיג געאָרעמט מיט אַ דאַמע — אַזאַ שעהנינקע, אַז מיר זענען אַזש געבליבען שטעהן פערגאַפט. מיט אַפענע מיילער. אַ וועלט מיט חן האָט זי אין זיך געהאַט! דאָס געזעל עטוואָס פּעררייסען, גאַל־דיגע קרויזעלע האָר שלאָגען זיך אַרויס פון אונ־טער'ן קליינעם היטעלע. זי איז געווען אָנגעטאָן אין אַ שוואַרצער קלייד — קענטיג אַנ'אַלמנה. דערצו נאָך האָט מען שוין פון היימאַנ'ס שיינענדיגען פּנים אַליין געקאָנט זעהען, אַז סוף־כל־סוף האָט ער געפונען דאָס, וואָס ער האָט געזוכט...

— כ'האָב געפונען! — איז ער אַריינגעפלויגען צו אונז פול מיט פרייד. — ענדליך טאַקע גע־פונען! נו, אַ סוף צו דעם היינטישען בחור'שען לעבען! איצט וועל איך מיר איינפיהרען אַנ'איי־גענעם היים... קינדערלעך וועלען זיך בעווייזען...

— ס'אַראַ שעהנינקע אַלמנה'לע! שוין לאַנג איז זי אַנ'אַלמנה? — האָבען מיר איהם געפרעגט.

ער האָט זיך אַביסעל פערהיקעט:

— כמעט... זי איז כמעט אַנ'אַלמנה...

און מיט אַ טאָן נידעריגער האָט ער צוגעגעבען:

— איהר מאַן האַלט ביים שטאַרבען. ס'וועט נישט געמען לאַנג. שוין כמעט אַ יאָהר אַז ער איז קראַנק. ער וועט זיכער שטאַרבען... די דאָק־טוירים האָבען איהם שוין אָפּגעזאָגט דאָס לעבען. זיינע טעג זענען געצעהלטע.

מיר זענען געוואָרען אַביסעל בעאומרוהיגט.

— זעה נאָר... כ'מיין... אַז דער מאַן זאָל נישט איבערכאַפּען עפּעס אַ בריוועל דיינס צו איהר... — האָט זיך אָנגערופען איינער פון אונז: דער סאַמע פאָרזיכטיגסטער.

— אַ בעכטיגער טאָג! — האָט היימאַן אַ מאַך געטאָן מיט דער האַנט. — יענער ליגט ווי אַ קלאָץ! ער זעהט נישט, טרינקט נישט, אַ האַלבער מת!... איך זאָג דאָך אייך... אַז נישט היינט, איז מאָרגען...

— נו, זאָל דיר גאָט העלפען! — האָבען מיר אַ זיפץ געטאָן, כאָטש מיר האָבען טאַקע ליב גע־האַט היימאַנ'ען, האָבען מיר איהם פונדעסטוועגען אַביסעל מקנא געווען אויף זיין ערפאָלג ביי אַזאַ אויסער־געוועהנליך שעהנער דאַמע.

נו, וואָס? — האָבען מיר איהם א פרעג גע־טאָן און אַ וואָך אַרום.

היימאַן האָט אויסגעזעהען שטאַרק צו־ורע־ט.

— נאָך נישט! עפּעס זעהט דער מאַן איהרער אויס אַביסעל בעסער. כ'האָב מורא, טאָמער האָבען זיך די דאָקטוירים טועה געווען, אַ?

— אַ שעהנע מעשה! — האָבען מיר געזאָגט.

— וואָס־זשע וועט זיין?

היימאַן האָט געשוויגען, ער איז געווען נישט אויף קאַטאָוועס פערליבט און האָט זיך נישט גע־וואָלט צושיידען מיט זיינע טרוימען.

מיט אַ וואָך שפּעטער האָט ער זיך איינמאָל אַריינגעשאַרט צו אונז, אַ פינסטערער ווי אַ שאָ־טען, אַ פּאַל געטאָן אין אַ שטוהל און אַרויסגעבראָמט:

— די דאָקטוירים האָבען זיך טועה געווען. אַזעלכע אידיאָטען.. ער וועט נישט שטאַרבען...

איהר מאַן איז טאַקע נישט געשטאָרבען, אָבער אָפּרייסען זיך פון דער שעהנער „אַלמנה" קאָן היימאַן נישט און ער וויל נישט. מיר בעגעגענען די גאַנץ אָפט אויף די טונקעלע אַלייען פון דעם גע־דיכטען פּאַרק, זיי שפּאַצירען געאָרעמט און דער שעהנער „אַלמנה'ס" בעזעל קוקט גלייך אויף איהם, אויף היימאַנ'ען.

— נו? — פרעגען מיר איהם.

אַנשטאָט צו ענטפערען טוט ער נאָר אַ מאַך מיט דער האַנט און דריקט נאָך האַרטער צו זיך די האַנט פון דער שעהנער „אַלמנה"...

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

זונטאג
12
כג
מרחשון תרצ"ג

נאוועמבער
זון-אויפגאנג 6.46
זון-אונטערגאנג 4.57

די פייערונג פון 15 יאהר אונאפהענגיגקייט אין לאדז

דעקארירטע און אילומינירטע שטאט.—מאניפעסטאציעס.—אקאדעמיעס.—יום-טוב-פארשטעלונגען

געלייגט דעם גרונדשטיין פונ'ם הויז אויף מארשאל פילסודסקי'ס נאמען

(2) אין שייכות מיט דעם 15-טען יאהר-טאג פון פוילענס בעפרייאונג, האט לאדז נעכטען אנגענומען א פייערליכען אויסזעהן.

שוין פאהערנעכטען אין אָוונט זענען אויף אלע לאדזער הייזער אויסגעהאנגען געווארען נאציאנאלע פאהנען, און די הייזער, וואו ס'געפינען זיך קאמונאלע און מלוכה-אמטען זענען דעקארירט געווארען מיט גרינס און מיט די בילדער פונ'ם מלוכה-פרעזידענט מאשטשיצקי און מארשאל פילסודסקי.

אויך א סך פריוואט-הייזער זענען שיין דעקארירט און אילומינירט געווארען.

פאהערנעכטען אין אָוונט זענען אויך איבער דער שטאט אדורך מיליטער-ארקעסטערס מיט פאקלען, וועלכע האבען אפגעשפילט דעם צאפשטיק.

האלב ניין אין דער פריה איז די שול-יוגענד שפאלירנווייז אוועק אין די היגע געבעטהייזער אויף פייערליכע גאטעס-דינסטען.

אין דער גאטעס-דינסט, וואס איז אפגעריכט געווארען אין דער קאטעדרע, האבען זיך אויך בעטייליגט פארשטייער פון דער מאכט מיט'ן וואיעוואדע, ה' האוקע-נאוואק און די גענעראלען מאלאכאווסקי און אלשיבא-ווילטשינסקי בראש.

ביי דער קאטעדרע האט זיך פארמירט א גרויסע מאניפעסטאציע, וועלכע איז מיט דער פעטריקאווער גאס אוועק צום פרייהייטס-פלאץ צו.

פאר'ן הויז אויף פעטריקאווער 104, אויף א ספעציעל-אויפגעשטעלטער טריבונע האט דער וואיעוואדע צוזאמען מיט'ן גענ. מאלאכאווסקי אויפגענומען די דעפילאדע, נאך וועלכען מען איז אוועק אויפ'ן ראג שענקעוויטשא און טרויגוטא, וואו עס איז געלייגט געווארען דער גרונד-שטיין פונ'ם הויז אויפ'ן נאמען פון מארשאל פילסודסקי.

ביי דער געלעגענהייט האט דער פולק. וואלאיזסקי געהאלטען א רעדע, און דערנאך האט דער מאניושקי-כאר געזונגען עטליכע לידער.

3 א זייגער בייטאג איז אין טעאטער „פאפולארני" פארגעקומען א ספעציעלע פארשטעלונג פאר'ן מיליטער.

8 אין אָוונט איז אין שטאטישען טעאטער געגעבען געווארען מאניושקיס אפערע „האלקא".

חוץ מזה זענען אין פערשידענע פונקטען פון דער שטאט פארגעקומען ארבער 50 אקאדעמיעס.

א גאנצען טאג זענען אויך אדורכגעפיהרט געווארען גאסען-זאמלונגען לטובת פאלקס-שולען.

אין אָוונט איז די גאנצע שטאט אילומינירט געווארען.

אין אלטשטעטישער שוהל

די הויפט-פייערונג ביי דער יודישער בעפעלקערונג איז פארגעקומען אין דער אלטשטעטישער שוהל אויף וואלבארסקא גאס.

מצד דער מאכט האבען די דאזיגע פייערונג בייגעוואוינט דער וויצע-וואיעוואדע פאטאצקי, דער פערטרעטער פון סטאראסטע, פארשטעהער פון דער פאליציי-קאמאנדע, פינאנץ-קאמער, קרייז-געריכט, פראקוראטור, ד. א. ק., שול-אינספעקציע א. א. וו.

א חוץ דעם זענען אנוועזענד געווען די מיטגלידער פון דער קהלה-פערוואלטונג, פון ראט, סעקר. נאדעל, די מיטגלידער פון לעגיאן „בערעק יאסעלעוויטש", מיטגלידער פון יודישען אינוואלידען-פעראיין, האנדווערקער-צעכען, האנדווערקער-קאמער, האנדעלס-קאמער, שול-יוגענד און א גרויסער עולם. נאכדעם ווי דער חזן פון דער שוהל האט געזונגען די ענטשפרעכענדע תפלות, האט דעפ. מינצבערג געהאלטען א גרויסע רעדע, אין וועלכער ער האט צוו. אנד. געזאגט:

3 גרויסע יום-טובים פייערן מיר היינט. 40 יאהר צייט איז אוועק, זייט דעם פוילישען פאלק, אונטערדריקט און פערפאלגט, שוואך אין מוט, אפגעשוואכט נאך דער פאוסטאניע האט זיך געדוכט, אז אלץ איז שוין טויט. דאן האט אויפגעברויזט דער יוגענדליכער געדאנק פון גרויסען זוהן פון דער ווילנער ערד צו בעפרייען פוילען. אט דער חלום פון קראפט און מאכט איז נאך גרויסער מיה און אנשטרענגונג געווארען א ווירקליכקייט. מיט זיין דעמאלסדיגער ארבייט האט דער יונגער סטודענט אונטערגעגראבען די מאכט פון צאריזם אויף דער פוילישער ערד. ער האט דעמאלס נישט בעקומען די הסכמה פון קיינעם, נאר א קליינע גרופע איז איהם נאכגעגאנגען, אויפגענומען זיינע אידעען און מקרב געווען דאס אייגענע לעבען פאר דער צוקונפט פון פוילען ס'האט נישט אפגעשראקען קיין תפיסה, נישט סיביר און נישט דאס נע-ונד זיין אין אויסלאנד, דאס אלץ האט נישט געקענט קאלט מאכען די התלהבות. פארקעהרט, וואס גרעסער ס'זענען געווען די ליידען אלס טיפער איז געווארען די אמונה אין דער אידעע, אבער די דאזיגע קאנספיראטיווע ארביים האט נאר בעוויזען אנצוווארעמען די הערצער, צו דעם האט מען נאך געדארפט ארגאניזירען דעם בעוואפענטען אויפשטאנד, און נאך 15 יאהר צוגרייטונגס-ארבייט איז געשאפען געווארען דער יסוד פון דער קינפטייער פוילישער ארמעי, דער „סטזשעלעץ". דאס אלץ איז בעשאפען געווארען דורך יוזעף פילסודסקי. דאס איז געווען דער צווייטער עטאפ פון זיין פאליטיש-געזעלשאפטליכער ארבייט. דער דריטער עטאפ איז געווען דער שענסטער און ערהאבענסטער – דאס בעפרייען פוילען פון אלע 3 אקופאנטישע מלוכות. די אלע דריי עטאפען פון עפענטליכער און אונטערערדישער ארבייט האבען נאך געבראכט די גרעסטע אנשטרענגונג ביים ארגאניזירען און פארשטארקען די פוילישע מלוכה.

די דריי עטאפען: 40 יאהר פאליטישע ארבייט פון דעם גרעסטען פאליאק יוזעף פילסודסקי, 25 יאהר זייט דעם שאפען פון „סטזשעלעץ" און 15 יאהר זייט דעם תחית המתים פון פוילען—דאס איז אונזער היינטיגער דרייפאכיגער יום טוב.

ס'איז ערשט דריי טעג – זאגט דער רעדנער ווייטער – ווי איך בין צוריקגעקומען פון ענגלאנד. איך האב געהאט די געלעגענהייט צו הערען די מיינונג וועגען פוילען אין פערשידענע לענדער. אויב מיט 10 יאהר צוריק האט מען וועגען פוילען גערעדט ווי וועגען לעטלאנד אדער אפגאניסטאן, ווען לאיד דזשארדזש האט געזוכט אויף דער געאגראפישער קארטע פוילען ערגיץ אין אזיען, רעדט מען היינט וועגען פוילען מיט ענטציקונג און אכטונג. צו ענדערען די מיינונג אין דער וועלט, צו ברענגען פוילען אלס גרויסמאכט איז דער פערדינסט פון יוזעף פילסודסקי.

די פוילישע אינערליכע פאליטיק און גאנץ בעזונדערס די אויסערליכע פאליטיק איז געווענדעט צו פערטיידיגען די יודען אויפ'ן אינטערנאציאנאלען געביט, און דערפאר האט די פוילישע רעגירונג ערווארבען די דאנקבארקייט פון די יודישע מאסען אין דער גאנצער וועלט.

די וועלט ליידט איצט פון א גרויסען קריזיס, אויך אונזער לאנד, אמשטארקסטען ליידען מיר יודען, אבער דאס קען אונז נישט פערטונקלען דעם גרויסען יום-טוב. וועלכער פערשטארקט זיך נאך מיט אונזער שבת, ווען ס'קענען נישט זיין קיין זארגען, מיר זענען גליקליך וואס מיר לעבען אין דעם דור, ווען פוילען איז ווידער אויפגעלעבט געווארען, האט זיך געשטארקט און ענטוויקעלט. דער דעפ. מינצבערג פערענדיגט מיט אויסגעשרייען לכבוד דער פוילישער רעפובליק, מלוכה-פרעזידענט און מארשאל פילסודסקי.

פייערונג ביי די יודישע האנדווערקער (פאלודניאווא 4)

נעכטען 9 פריה האבען זיך אין לאקאל פון צענטראלען יודישען האנדווערקער פערבאנד פאלודניאווא 4 זיך פערזאמעלט די פערוואלטונג פון דער צענטראלע, די פערוואלטונגען און מיטגלידער פון די צעכען. די אנוועזענדע זענען דאן אוועק צו דער פייערליכער גאטעס-דינסט אין דער אלטשטעטישער שוהל. נאכ'ן גאטעס-דינסט, האבען זיך אלע אומגעקערט אין לאקאל פון דער צענטראלע. וויעס האט זיך פארמירט א צוג מיט אלע פעהנער, וועלכער האט זיך שפעטער אנגעשלאסען אין דער אלגעמיינער מאניפעסטאציע, און האט אויך אנטייל גענומען אין דער פייערונג פון איינמויערען דעם געדעכטניש-אקט אונטערן בוי פון הויז אויפן נאמען פון מארשאלעק יוזעף פילסודסקי.

צוליב דעם, וואס דער יום-טוב פון פוילענס בעפרייאונג איז אויסגעפאלען אום שבת, האט א דעלעגאציע פון דער צענטראלע ראטמאן סענדאווסקי און דיר. י. רעדליס זיך געווענדעט אין ראבינאט מיט דער אנפראגע צי מען מעג צוליב שבת געהן מיט די פעהנער. דער דיושורירענדער הרב טרייסטמאן, האט נאכן פערשטענדיגען זיך מיט נאך צוויי רבנים ערלויבט צו געהן מיט די פעהנער.

אין „אהל יעקב"

אין „אהל יעקב" איז פארגעקומען א פייערליכע תפילה. דער גבאי ה' שמואל לעוו האט געהאלטען א רעדע מעניני דיומא, וועגען דער בעדייטונג פון פוילענס בעפרייאונגס-יום-טוב. דער חזן ה' טאפעל האט אפגעריכט בעזונדערע תפילות און געמאכט א „מי שברך" פאר'ן מלוכה-פרעזידענט און מארשאל פילסודסקי. דער „מי שברך" איז ספעציעל פערפאסט געווארען פון גבאי, ה' שמואל לעוו.

אקאדעמיעס: אין סינאגאגע „אגודה". יוד. בעקער-צעך

נעכטען שבת-צו-נאכט זענען לכבוד דעם 11'טען נאוועמבער-יום-טוב פארגעקומען א גאנצע רייה אקאדעמיעס.

אויף דער אקאדעמיע אין יודישען בעקער-צעך (פילסודסקיעגא 57) אין ארויסגעטרעטען מיט א רעדע מאגיסטער באלבארישסקי.

אין לאקאל פון דער „אגודה" (נארוטאוויטשא 11) איז איינגעארדענט געווארען אן אקאדעמיע, מיט א געלעגענהייטס-רעדע איז ארויסגעטרעטען ה' בערלינער.

אין דער „בית-יעקב-שולע" איז מיט א רעדע וועגען פוילענס בעפרייאונג ארויסגעטרעטען דער פרנס, רעדאקטאר פרידענזאן.

אין דער סינאגאגע

איז פארגעקומען א פייערונג פאר די שילער פון די יודישע שולען. נאך די תפילות, האט דער כאר אונטער דער לייטונג פון דיר. דארגוזשאנסקי געזונגען ענטשפרעכענדע קאפיטלעך.

אין ראדאגאשטשער בית-המדרש

נעכטען ש"ק בייטאג איז פארגעקומען אין ראדאגאשטשער ביהמ"ר זשאראוויע 4 א פייערליכער גאטעסדינסט און א תפלה לכבוד דעם 15 יעהריגען יובילעאום פון פוילענס בעפרייאונג ביי וועלכער דער חזן יעקב צבי שמולעוויטש האט נאך די תפלה געזונגען הנותן תשועה און נאכהער האט געהאלטען הרב סילמאן א רעדע געווידמעט פוילענס בעפרייאונג.

אין יודישען טעאטער

פאר יעדער פארשטעלונג אין יודישען טעאטער האט דער ארקעסטער געשפילט דעם נאציאנאלען הימן.

אויפרוף פון יודישען אינוואלידען-פעראיין

דער יודישער אינוואלידען-פעראיין האט ארויסגעלאזען אן אויפרוף, אין וועלכען עס ווערט צווישען אנד. געזאגט:

בירגער! היינט פייערן מיר 15 יאהר פון דער אויפלעבונג און אויפבויאונג פון דאס פרייע פוילען.

מיט פרייד דערמאהנען מיר זיך אין דעם מאמענט, ווען עס זענען געבראכען געווארען די קייטען, מיט וועלכע די אונטערדריקער האבען געשמידט דאס פוילישע פאלק, און ווען פוילען איז צוריק אריינגעטראטען אין דער משפחה פון די פרייע פעלקער. מיר פרעהען זיך מיט אונזער פרייהייט אין דעם גרויסען פרייען פוילען.

אויך מיר האבען געקעמפט פאר דער גרויסקייט פון פוילען, פאר דער ציוויליזאציע, פאר פרייהייט און רעכט. אויך מיר האבען דערפאר אונזער בלוט פערגאסען, — דערמיט אבער האבען זיך אונזערע פליכטען נישט געענדיגט און מיר זענען גרייט אויך ווייטער צו טראגען קרבנות.

היינט, אין דעם פייערליכען טאג פון גרויסען יום-טוב, שווערען מיר אונזער טריהייט דער פוילישער רעפובליק, אינדער גרייטקייט אויף ווייטערע אנשטרענגונגען און ארבייט פאר דעם גרויסען און שטארקען פוילען, און ערקלערען פייערליך:

אז פוילען איז אונזער געמיינזאמעס פאטערלאנד; אז מיר זענען גרייט פאר איהר רוהם, גרויסקייט און פרייהייט אונזער לעבען, בלוט און פערמעגען צו געבען.

פעראיין פון די יודישע קעמפער
פאר פוילענס אונאפהענגיגקייט.
פעראיין פון יודישע אינוואלידען.

וואריעטע-דאנסינג
„טאבארין"
20 נארוטאוויטשא 20

היינט און טעגליך!
3 פארשטעלונגען 3

1) פון 5 נאכמיטאג ביז 8 אָווענט
„FIVE" מיטן רעקארד-פראגראם
2) פון 8 ביז 11 אָווענד
„MUSIC - HALL"
די גרעסטע וועלט-סענסאציע
אינטערנאציאנ. טורנעע פון
דאמען-רינג-קאמפען
אויף דער גאנצער רעווי-פראגר. און טעגליך
3) פון 11 ביינאכט ביז פריה
KABARET - DANCING
16 נומערן וועלט-אטראקציעס 16
טענץ אויף 2 פארסעטן. איינטריט פריי.

רעגיסטראציע פון יאר-גאנג 1913

מארגען, מאנטאג, דעם 13 ד.ח. דארפען זיך צושטעלען צו רעגיסטראציע אין מיליטער-פאליציי-אישען ביורא (פיעטריקאווער 165) די יונגעלייט, וואס וואוינען אויפן שטח פונם 5 פאליציי-קאמיסאריאט אויף די אותיות:

P R S Sz

פון 13-טען קאמיסאריאט מיט די אותיות:

T U W Z Ż Ź

און פון 14-טען קאמיסאריאט מיט די אותיות:

A B C D E F

איבערמארגען דינסטאג, דעם 14 ד.ח. פון 5-טען קאמיסאריאט מיט די אותיות:

T U W

און פון 14-טען קאמיסאריאט מיט די אותיות:

G H Ch I J K

אויך דארפען זיך שטעלען צו דער רעגיסטראציע די יונגעלייט פון יאהרגאנג 1910 און עלטערע, וועלכע האבען נאך נישט רעגולירט זייער פליכט פון מיליטער-דינסט.

די פליכט צוצושטעלען זיך איז אויך חל אויף מענער, וועלכע זענען נישט אפיציעל קיין פוילישע בירגער. און קענען נישט דערוויזען, אז זיי זענען בירגער פון אנ'אנדער מלוכה, און וואוינען אין לאדז אויף צייטווייליגע „קארטי פאביטו'ס".

ווער ס'וועט זיך נישט מעלדען צו דער רעגיסטראציע אין ענטשפרעכענדען טערמין וועט אדמיניסטראטיוו בעשטראפט ווערען מיט 3000 זל. שטראף אדער 3 חדשים ארעסט.

צוגאב-פאבאר-קאמיסיע

(א) מיטוואך, דעם 15 ד. ח 8 אינדערפריה וועט אין לאקאל אויף פיעטריקאווער 165 אנהויבען צו אמטירען די צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר ר.ק.או. לארו-שטאט 1.

עס דארפען זיך מעלדען די יונגעלייט פון יאהר 1912 און עלטערע, וועלכע האבען זיך נישט געשטעלט צו אנ'איבערזיכט. האבען נישט רעגולירט זייער מיליטער פליכט, וואוינען אויפן שטח פון 2, 3, 5, 8, 9 און 11 קאמיסאריאטען און האבען בעקומען נאמענטליכע אויפפאדערונגען פון דער לאדזער סטארעסטווע.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

י. קאפראווסקי (נאוואמיעסקא 15), ס. טראווקאווסקי (בזשעזשינער 56), מ. ראזענבלום (שרודמיעסקא 21), מ. בארטאשעווסקי (פיעטריקאווער 95), י. קלופשא (קאנטנא 54), טשינסקי (ראקיטשינער 53).

ביבליאטעק
א.נ. בר. גראסער
לאדז, זאכאדניא 68

פון 1-טען נאוועמבער איז די ביבליאטעק טעטיג אין נייעם לאקאל זאכאדניא 68 (פארטער)

נייעסטע יודישע ביכער!
בעדייטענדיג פערגרעסערטע
פוילישע אפטיילונג.
רייכע קינדער-אפטיילונג
אין דער יודישער און פוילישער שפראך.
קאטאלאגן צוגעפאסט צום מאסן-לייענער!

חודש-אפצאהל
פון 40 גראשען אן.
פאר מיטגלידער פון פראפ. פעראיינען און געז. אינסטיטוציעס — אהן קויציע.

די ביבליאטעק איז אפען יעדען טאג א חוץ זונטאג פון 6 ביז 9.45 אָווענד,
שבת פון 10—2 מיטאג.

נייע צעהנער-זלאטעס

(א) אין שייכות מיט'ן אויפשטאנד-יאהרטאג פון 1863 וועלען איצט ארויסגעלאזט ווערען נייע צעהנער-זלאטעס מיט דעם בילד ראמואלד טרויגוט און די דאטען 1863—1933 אויף איין זייט.

פאלשע 2-זלאטעדיגע

(א) עס האבען זיך באוויזען אין פערקעהר פאלשע 2-ער זלאטעס, און מחמת זיי זענען פערפעקטיש גוט נאכגעמאכט, איז דא א חשד, אז זיי וועלען שטארק פארשפרייט ווערען.

מ'קאן זיי דערקענען דורך די עטוואס פערגאסענע אותיות אויף דער זייט, וואו ס'איז אויסגעשטאנצט דער אדלער.

„געגען-ראק-טאג"

דעם 26-טען ד.ה. אין לאדז

אויפ'ן 26-טען ד.ה. ווערט ארגאניזירט אין אונזער שטאט א „געגען-ראק-טאג".

מיט פארלעזונגען וועגען די ראק-געפאהר און ווי אזוי זיך צו פערהיטען, וועלען אין דעם טאג ארויסטרעטען בעקאנטע לאדזער דאקטוירים

26 מיליאן דאלאר חובות

האט געמאכט דער פיעטריקאווער מאגיסטראט

(2) ווי מ'אינפארמירט אונז פון דער וואיעוואדזטווע, איז אין פיעטריקאוו נאמינירט געווארען אלס רעגירונגס-קאמיסאר דער אינזש. בוניצקי, דערפאר, ווייל די דארטיגע שטאט-ווירטשאפט איז געפיהרט געווארען זעהר כאאטיש.

אויף דעם פארשלאג פון דער לאדזער וואיעוואדזטווע וועגען דער נאמינאציע האבען דעציזירט די ווארשאווער פאקטארען.

די שטאט-פינאנצען פון פיעטריקאוו זענען פערשולדיגט געווארען אויף 26 מיליאן דאלער.

דער רעגירונגס-קאמיסאר בוניצקי איז שוין צוגעטראטען צום סאנירען די לאגע.

Dr. R.
Zalcwasser
CHIRURG — כירורג
ציגעל-גאס 19, טעל. 125-17
נעהמט אן פון 1—2 בייטאג און פון 4—7 נאכמ

Dr.
Wołkowyski
4 ציגעל-גאס 4, טעל. 216-90
נעהמט אן אין הויט- און ווענערישע
קראנקהייטען, מענער-שוועכע
אויפנאהמס-שעה'ן פון 8—1 מיטאג און 5—9 אוונט

פילהארמאניע-זאל
טעלעפאן 213-84.
דינסטאג, דעם 14-טען נאוועמבער. 9 אווענד
נאר איין גרויסער קאנצערט
פון מעניג פון די יודישע הומאריסטען
יאסעלע קאלאדני
אין פראגראם: 1) די צוזאמענגעדריקטע הענד, 2) די נאאיווע כלה, 3) די פראווינצער אינטעליגענץ, 4) די קאפריזנע פריילין, 5) דער קראנקער שוסטער, 6) דער זעלבסטמערדער, 7) צום רבי'ן אויף יום-טוב, 8) ביים רבינ'ס טיש, 9) דאס ברודערל און דאס שוועסטערל, 10) די קהלה, 11) יודיש טעאטער, 12) רומבא, 13) זאג מיר מאטעלע — און אנדערע לידער.
ביים קלאוויר: ל. פינקעל.
בילעטען פון 75 גראשען ביז 3 זלאטעס שוין צו בעקומען ביי דער קאסע פון פילהארמאניע.

ריקשאלט-שטייער פאר קלענערע שטייער-צאהלער

צי וועט ווייטער אנגעווענדט ווערען?

די פראגע וועגען ווייטערען אנווענדען דעם ריקשאלט-שטייער פאר די קליינע שטייער-צאהלער, וועט בעטראכט ווערען אויפ'ן צוזאמענפאהר פון די האנדעלס-קאמערען דעם 10-טען נאוועמבער ד.י. אין ווארשא.

דער רעפערענט אויפ'ן צוזאמענפאהר וועגען דעם ענין, האט דער האנדעלס-קאמערען-פערבאנד איבערגעגעבען דער לאדזער האנדעלס-קאמער.

די טעטיגקייט פון דער „קולטור-ליגע"

די לאדזער „קולטור-ליגע", וואס האט זיך ביז איצט געפונען אין האר"ץ פון דער לאדזער ארבייטער-קוואל, אין באלוט, האט דארט נישט געהאט די מעגליכקייטען פון ארבייט, וואס זאל איהר געבען די פאפולאריטעט, וויפיל זי האט פערדינט. דאך איז זי פערבליבען די קולטור-אינסטיטוציע, וואס פערנעהמט זיך בריינט מיט קולטור-ארבייט צווישען די ברייטע מאסען ביי אונז אין שטאט. איצט האט זיך די לייטונג פון דער לאדזער „קולטור-ליגע" איינגעגעבען איבערצוטראגען, די אזוי נויטיגע און נוצליכע אינסטיטוציע אין א נייעם לאקאל — אין צענטער שטאט (זאכאדניא 68), וואו די מעגליכקייט פון איהר טעטיגקייט האבען זיך בעדייטענד פערגרעסערט. אין צוזאמענהאנג דערמיט האט געוויילט אין לאדז דער גענעראל-סעקרעטאר פון ק. ל. אין פוילען, דער ה' ש. אבראמסאן. לויט ווענעס דירעקטיווען אנווייזונגען די טעטיגקייט אין נייעם לאקאל וועט איינגעשטעלט ווערען.

קודם-כל וועט געשאפען ביי דער מיטהילף פון ווארשא א טעאטראל-ארטיסטישע אפטיילונג. די אפטיילונג וועט ארויסגעבען הנחה-בילעטען אין אלע קינאס, טעאטערן און קאנצערטען.

די אפטיילונג וועט ארגאניזירען ספעציעלע הנחה-סעאנסען אין קינאס, טעאטערן א. אז. וו. פאר די ברייטע פאלקס-מאסען, וועלכע קאנען נישט צוליב'ן איצטיגען קריזיס די פארשטעלונגען בעזוכען. די אפטיילונג וועט איינארדנען ספעציעלע קאנצערטען, ארטיסטישע אויפטריטען, ספעציעלע טעאטער-אונטערנעהמונגען א.אז.וו. די אפטיילונג וועט זיך געפונען אין א ענגען קאנטאקט מיט דער צענטראלע אין ווארשא, און וועט בעפיהרט ווערען לויט די אנווייזונגען פון דער צענטראלע.

די צווייטע אפטיילונג, וואס ווערט איצט געשאפען איז די אפטיילונג פאר טוריסטיק און לאנד-קענטעניש. די אפטיילונג וועט איינארדנען אויספלוגען: 1) אין שטאט, אין האבריקען, מוזעאומס, בילדער-אויסשטעלונגען א.אז.וו. 2) אונטערשטעדטישע אויספלוגען, 3) אויספלוגען צום ים, זאקאפאנע א.אז.וו., 4) איינארדנען אפרוה-קאלאניעס אין זומער אויסער דעם ווערט בעניצט דער פאלקס-אוניווערזיטעט, וואס וועט איינארדנען פארלעזונגען, לעקציעס, ווי אויך א גאנצע רייה קורסען, ווי שפראך-קורסען מוזיק-קורסען, א קורס פון עספעראנטא.

באק-פראשעק
דער פיינער
„ליליפוט"
דער קליינער
„ליליפוט"
דער בעסטער
דיין קוכען
דער גרעסטער
ניצט נור באק-פראשעק
„ליליפוט"
„LILIPUT"
LILIPUT
Wyrób krajowy.

היינט א גרויסער הספד נאכ'ן לובלינער רב זצ"ל איז גייערס ראיאן

היינט 6 אווענד קומט פאר אין דער שוהל „באר מרים" נאווא-זארזשעווסקא 18 (ביי גייער'ן) א גרויסער הספד נאכ'ן לובלינער רב זצ"ל. דער דאזיגער הספד האט ארויסגערופען גרויס אינטערעס צוליב דעם, וואס עס וועלען האלטען הספדים דער דזיקאווער רב הרב חיים מנחם הורביץ, פרעזעס פון קהלה-ראט פישל ליבערמאן, די פרנסים ד. צ. זילבערשטיין און א. ג. פרידענזאהן, און אפרים ווערקצייג.

אין דעם דאזיגען הספד וועט זיך אויך בעטייליגען א דעלעגאציע פון דער צענטראלער ישיבה לייטונג אין די פערזאנען פון הרב ר, משה זילבער, לובלין — וועלכער איז ספעציעל געקומען כדי צו ארגאניזירען די „כופר-נפש" זאמעל-אקציע און פרעזעס פון סניף יח"ל פרנס מ. מ. זאמערפעלד.

בלינדע אינוואלידען

זענען בעפרייט פון צאהלען פאר'ן געניסען פון ראדיא

(2) לויט ווי מ'אינפארמירט אונז פון הויפט-פאסט-אמט, האט דאס פאסט- און טעלעגראפען-מיניסטעריום דורך א ספעציעלען צירקולאר בעפרייט אלע בלינדע קריגס-אינוואלידען פונ'ם צאהלען פאר'ן בענוצען זיך מיט'ן ראדיא-אפאראטען.

די פעראינטערעסירטע, וואס ווילען געניסען פון דער הנחה דארפען זיך מעלדען אין דער ראדיא-טעלעפאנישער אפטיילונג פון דער הויפט-פאסט און אנגעבען דארט די ענטשפרעכענדע דאקומענטען.

לאדזער אויף „ארבייט" אין אויסלאנד

(א) מיט א צייט צוריק האט מען אין פשעמיסל בערויבט ארויסגעגנב'עט ביי דער יובילער-פירמע „ברידער קליין" א האלזבאנד פון 14 בריליאנטען אין דעם ווערט פון אנ'ערך 19 טויזענט זלאטעס.

ס'האט זיך ארויסגעוויזען, אז די גנבה איז בעגאנגען דאס לאדזער פארפאלק זיגמונט און סטאניסלאווא נאוראצקי, וועלכע זענען נאך דער גנבה גלייך ענטלאפען.

מען זוכט זיי דורך שטעק-בריף און ס'איז דא א חשד, אז זיי געפינען זיך אין לאדז.

ר. איזראעל
דירעקטאר אדאלף גאלד
87
סענסאציאנעל-שפאנענדער ראמאן
פון יודישען לעבען

פרוי גאלד האט זיך נישט געקענט אויף די דאזיגע זאכען. זי האט זיך מיט דעם אלעם נישט אינטערעסירט. זי איז נאר געווען פערנומען מיט איין ענין, ווי אזוי ראטעווען איהר מאן, וועלכער איז שוין איינגעבטליך נישט געווען איהר מאן, זי האט זיך דאך אפגעזאגט פון איהם, בעת איהר לעצטען בעזוך אין טורמע

און אויב איך זאל אייך זאגען דעם אמת, שטעהט די גאנצע געשיכטע אין צוזאמענהאנג מיט דעם ענין פון דירעקטאר אדאלף גאלד, ערשט איצט איז די פרוי גאלד געווארען אויפגעלעבט

— דאס איז דאך שרעקליך, ווי בינדט זיך דאס אלץ? ווי אזוי שטעלט זיך צונויף איינס מיט דעם אנדערען

— אזוי איז עס, ליבע פרוי גאלד, די פערברעכערישע וועלט איז אזוי גרויס, זי איז אזוי ריקדיכטמלאז און האט אזעלכע גרויסע מעגליכקייטען און אזא גרויסען פערנעהם, אז איהר קענט זיך גארנישט פארשטעלען, און איך מוז אייך נאך ווייטער מודה זיין, אז איך אליין בין זעהר צופרידען פון דעם דאזיגען פלאנטער

— פארוואס ה' מאוזע

— דערפאר, ווייל זי מעהר פערוויקעלט די ענין ווערט, אלץ שנעלער און ראדיקאלער וועט קומען די אויפקלערונג. איך בין אן אלטער סוחר און איך ווייס ווי אזוי אזעלכע זאכען ענדיגען זיך, וואס גרעסער דער פלאנטער קומט אין געשעפט אלץ שנעלער ווערט ער איבערגעשניטען. איבעריגענס...

— וואס איבריגענס, ווייסט איהר נאך עפעס וועגען דעם?

— פערשטעהט זיך האט טאובע געענטפערט, איך טו ווייטער מיין זאך, איך האב איר אינטערגעגעבען צו רעהאבילירען אלזאלף גאלד און וועל דאס טון, קודם כל צוליב דעם אומגליקליכען אליין. דאן צוליב אייך און דאן צוליב מיר, וועלכער איך דאך אזוי שטארק פעראינטערעסירט אין גאלדס בעפרייאונג

— צי איז עס ווירקליך אזוי?

— איהר פרעגט ערשט, איך האב געווארט אויך איהר 15 יאהר צייט, מיין פלאמענדיגער-יוגענד האב איך געלאזט איגנארירען און זיך פערבערגען; מיין פנים איז געווארען גרוי, איך האב שוין געהאט רעזיגנירט הוי א גליקליכען פרעהליכען לעבען, ביז איך האב זיך דערוואוסט אויף אייער פריי, האט לאנג געדויערט, איך האב זיך ענטשלאסען דערויף אפילו דאן ווען מ'וואלט מיך געקענט חושד זיין אין שאנטאזש, איהר פרעגט מיך איצט אויב ס'איז ווירקליך אזוי?

— איך פרעג, ווייל איך געפין זיך די גאנצע צייט אין א צושטאנד ווי איך וואלט איינגעשלאפען נישט געלעבט. ווען נישט מיין קינד, וואס ווייס אויב מיין פסיכישער צושטאנד וואלט נאך ביז איצט אויסגעהאלטען

— אבער פארוואס אזעלכע געדאנקען, דו וועסט נאך זיין ביי מיר, איז טאובע געווארען פאמיליער, דער גליקליכסטער מענש אויף דער וועלט, דו און דיין קינד, וועלכעס וועט האבען און מיר דעם צווייטען פאטער

— אבער ווען וועט דאס אלץ געשעהן, האט פרוי גאלד שוין אנגעהויבען ארויסצוגעבען איהרע בעפיהלען

— דאס איז געווען דאס ערשטע מאל וואן די פרוי גאלד האט געגעבען צו פערשטעהן טאובען, אז איהרע געפיהלען צו איהם זענען געווארען אזעלכע, אז ער קען האפען די בעסטע האפנונגען.

— אבער וואס וועט זיין מיט אדאלפן

— ס'וועט שוין לאנג נישט דויערען, איך פערזיכער דיך. אז איך האב אלץ געזען אין דער הינטערזיכט און ס'איז שוין נישט לאנג די צייט ווען אלץ וועט זיך אויפקלערען

— וואלט איך געקענט וויסען, וואס איהר האט אונטערגענומען, איך וואלט זיך דערמיט אביסעל בערוהיגט

— ביטע זעהר, איך קען דיר אלץ זאגען, איך האב געמיינט, אז דיך אינטערעסירען נישט די דעטאילען, אז דיך אינטערעסירט נאר די עיקר געשיכטע

פרוי גאלד האט אבער געוואלט וויסען אלץ, וואס גרעסער ס'זענען געווארען די שאנסען אויף גאלדס בעפרייאונג, אלץ לייכטער איז איהר געווארען אויפ'ן הארצען

טאובע האט זיך איבערצייגט אויב קינער הערט זיך נישט אונטער, צי קיינער איז נישט כער האט אין די נעבען-צימערן און דאן האט ער געבעטען די פרוי גאלד, אז זי זאל איהם אויפמערקזאם אויסהערען און זי וועט פערשטעהן דעם גאנצען ענין

די געהיימנישפולקייט מיט וועלכער טאובע האט געמאכט די פארבערייטונגען איבערצוגעבען דער פרוי גאלד די שאנסען פון זיין אקציע, האבען שטארק דערנערוירט די פרוי גאלד, זי איז דערצו נישט געוואוינט געווען, איהרע שטענדיגע יאהרען האט זי געלעבט אין רוה און וואוילטאג, איהר זענען קיינמאל נישט בעקאנט געווען קיין שום זייטיגע געשעפטען און איהר איז שווער געווען אריינצודרינגען אין דעם

— אלזא, וועגען וואס האנדעלט זיך? האט די פרוי גאלד געפרעגט

— דער קאמיסאר באנעצקי, וועגען וועלכען מ'רעדט איצט אזויפיל, איז אוועקגעפאהרען מיט מיין געלט און מיין אינסטרוקציע

פרוי גאלד האט זיך דערשראקען

— איהר פערוויקעלט זיך אין קיין נישט אנגענעהמע געשיכטען

— דאס איז פערפאלען, אנדערש קען איך נישט. צוריקציהען זיך פון דעם ענין איז נישט אין מיין כאראקטער

— אבער דאס קען דאך האבען שווערע פאלגען

— איך שטעל מיר דאס נישט פאר, אויב דער גאנצער פלאנטער זאל זיין ווירקליך אויפקלערען, ווערט קלאר ווערען פון וואס פארא איידעלע כוונות זיינע זענען ארויסגעגאנגען אויך אנשטאט אונז צו פערדאמען, וועט מען אונז לויבען

— און ווען די אקציע וועט זיך נישט איינגעבען?

— איך שטעל מיר דאס נישט פאר, באנעצקי איז אן אידעאלער און ערנטליכער מענש, ער האט אויף א געוויסע צייט איינגעשטעלט זיין כבוד און זיין נאמען, כדי אויפצוטון א גוטע זאך, ער איז אויך געווען אזוי גוט און אויפריכטיג, און איבערצייגט זיך איז דער פרוי ראזענס דירעקטאר אבי שולד, האט ער זיך אויף אזויפיל איינגעשטעלט און זי ארויסגעגנבעט פון טורמע און זי מיטגענומען קיין אויסלאנד, ער האט גאנץ שטארק, אז זיין מיסיע וועט זיך איינגעבען און דאן וועט ער זיין דער העלד פון טאג. פאר מיר האט באנעצקי אלץ דערצעהלט, ער האט, נאך דער גנבה ביי מיר, גאנץ גוט געוואוסט, ווי שטארק איך בין פעראינטערעסירט אין דער דאזיגער געשיכטע און האט מיר אלץ דער צעהלט, איך האב באלד אויסגעדריקט מיין גרייטקייט איהם צו העלפען אין זיין אקציע

— מיט וואס קענט איהר איהם העלפען?

— נאר מיט פינאנציעלער אונטערשטיצונג, איך פינאנסיר זיין אקציע און רעכען, אז מ'וועט זי אדורכפיהרען אויפ'ן בעסטען אופן, די ערשטע ידיעות וועלכע איך האב בעקומען זענען זעהר גינסטיגע און איך האף נאך ערוואַרטען ווייטערדיגע אינפארמאציעס.

(פארזעצונג קומט).

אדוו. ליפשיץ פערמשפט אויף 1 יאהר תפיסה

ער איז אבער די שטראף שויז אפגעקומען

פרייטאג האט דאס געריכט ארויסגעטראגען דעם פסק־דין אינם פראצעס פון די דריי ליפשיץ'ס.

אדוואקאט ליפשיץ איז פערמשפט געווארען אויף 1 יאהר תפיסה. דאס געריכט האט פערעכנט א האלב יאהר דעם פרעווענץ-ארעסט און דאס צווייטע האלב יאהר איז איהם געשאנקען געווארען אויפן סמך פון דער אמנעסטיע. דערמיט האט דאס געריכט אנ'ערקענט, אז אדוו. ליפשיץ איז די שולד שוין אפגעקומען.

די אנגעקלאגטע ליפשיץ'ס ברידער זענען בעפרייט געווארען.

אנ'אפעריסט אין דער ראל פון אנ'אדוואקאט

פערמשפט אויף 8 חדשים תפיסה

אין שטאטישען געריכט איז פארגעקומען א פראצעס נעגען א געוויסען יאקוב לאנדסבערגער, פון זשגאווסקא 111.

לאנדסבערגער האט צוגערעדט זיינע א שכנה זי זאל איבערגעבען א געוויסען געריכטס-ענין דעם אדוואקאט מאקסימיליאן רובין. ער איז מיט איהר אוועק אויף פאמארסקא גאס, אויף דער גאס האט ער זיך בעגריסט מיט אנ'עלעגאנטען יונגענמאן, פארשטעלענדיג איהם פאר דער שכנה, אז דאס איז טאקע דער אדוואקאט רובין, וועמען זי האט איבערגעגעבען א קאנטע פאר פיהרען די ספראווע 40 זלאטעס.

ווי ס'האט זיך שפעטער ארויסגעשטעלט, איז דער אדוואקאט קיין אדוואקאט קיינמאל נישט געווען, און אזוי ארום אויסגענארט 40 זל.

דערוויסענדיג זיך פון דער מעשה, האט דער אדוו. רובין צוזאמען מיט דער גשליטענער איינגעקלאגט לאנדסבערגערן אין געריכט. דאס געריכט האט איהם פערמשפט אויף 8 חדשים תפיסה.

אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער יוד. געז. פאר לאנדקענטשאפט

אין אייגענעם לאקאל איז פארגעקומען די אלגעמיינע פערזאמלונג פון די מיטגלידער פון דער לאדזשער אפטיילונג פון דער יודישער געזעלשאפט פאר לאנדקענטשאפט אין פוילען.

ביי 200 אנוועזענדע מיטגלידער עפענט דער פרעזעס פון דער געזעלשאפט דיר. אברהם לעקיך די פערזאמלונג. אלס פארזיצער פון דער פערזאמלונג ווערט געוועהלט אינזש. לעבענהאפט, וועלכער פערבעט אלס אסעסארען די ה"ה מ. אלטמאן און י. שאליט און די ה"ה ש. ראזענמאן און א. סערייסקי אלס סעקרעטארען.

דער בעריכט פון דער 9־חדשים'דיגער טעטיגקייט גיט אפ ה' י. זעלקאוויטש, פון דעם בעריכט דריגגט ארויס, אז אין דער 9־חדשים'דיגער קאדענץ זענען אנגעקומען געווארען — 494 מיטגלידער אזוי, אז די אלגעמיינע עפעקטיווע צאהל מיטגלידער בעטרעפט ביים איצטיגען מאמענט 1275

די בעריכטען פון די פערשידענע סעקציעס זענען פאלגענדע:

די טוריסטישע סעקציע

האט אדורכגעפיהרט 41 אויספלוגען און עקסקורסיעס אין דער שטאט, אין וועלכע עס האבען זיך בעטייליגט 1169 פערזאן. 20 אויסערשטאטישע אויספלוגען מיט א פרעקווענץ פון 460 פערזאן. חוץ דעם 5 ווייטשטרעקיגע אויספלוגען מיט א פרעקווענץ פון 189 פערזאן. חוץ דעם זענען אויך געקומען און איינגעפיהרט געווארען אין לאדז א גאנצע רייהע אויספלוגען פון אנדערע שטעט, וועלכע זענען אנגעקומען קיין לאדז.

די קולטור-סעקציע

האט אדורכגעפיהרט 20 פארלעזונגען און רעציטאציע־אווענדען ביי א פרעקווענץ פון 1642 פערזאן. די ביבליאטעק איז בעדייטענד פערגרעסערט געווארען. דער לייענזאל, וואו ס'געפינען זיך די טעגליכע לאדזשער פרעסע, ליטעראַרישע, וויסענשאפטליכע, טוריסטישע און לאנדקענטנישע זשורנאלען איז געווען אפען 50 טעג. די קולטור־סעקציע האט אדורכגעפיהרט א עלעמענטארען קורס פון עספעראנטא און געמאכט פארבערייטונגען צו ארגאניזירען א העכערן קורס פון עספעראנטא און פאר דער יודישער שפראך און ליטעראטור.

די פאטאגראפישע סעקציע

האט בערייכערט די פאטאגראפישע קאלעקציע מיט פיל נייע אריגינעלע אויפנאהמען.

די קאמיסיע פאר נישט סטאבילע איינפלוסען

האט אדורכגעפיהרט 30 אימפרעזעס ביי א פרעקווענץ פון 2106 פערזאן.

פון בעריכט פון דער

מאלאניע-קאמיסיע

איז צו זעהען, אז פון דער קאלאניע אין קארוויע, האבען גענאסען 445 פערזאן. אויף דער קאלאניע אין גלאווגע זענען געווען 120 קאלאניסטען און

יודיש טעאטער „פילהארמאניע" נארוטאוויטשא 20

היינט, זונטאג, 9 אוונט פרייזען פון 50 גר. ביז 2.20

די גרויסע קאמישע שלאגער - קאמעדיע אין 4 אקטען מיט געזאנג און טענץ

שלמה'קע און ריקעל

מארגען, מאנטאג, 9 אוונט – גרויסע

פאפולערע פאלקס-פארשטעלונג פרייזען פון 50 גר. ביז 1.50

די שטיף-מאמע

אין 4 אקטען פון זאלאטארעווסקי.

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

א בריף פאר י. מ. כזשאנאוויטש

צום ראדאגאשטשער רב הרב סילמאן געפינט זיך א בריף פון נשׂנסי (פראנקרייך) פאר א געוויסען י. מ. כזשאנאוויטש, דעם בריף קען מען אפנעהמען ביים רב צווישען 10 און 1 בייטאג.

ביי די סוחרים פון טריקא-וועש

אין לאקאל פון קליינהענדלער-פעראיין, אנדזשעוואַ 10, איז פארגעקומען א פערזאמלונג פון אלע טריקא-וועש סוחרים און עס איז בעגריינדעט געווארען א אלגעמיינע סעקציע פון טריקא-סוחרים. עס איז געוועהלט געווארען א פערוואלטונג.

נאך ערב יום-טוב...

(2) יאן קרישיאק (מארטשינא 12) האט זיך עהערגעכטען ביינאכט צודריקגעקעהרט אהיים אין א בע'שמחה'טען צושטאנד.

ער האט נאך געכאפט א וואזשנע כוסה, מעשה־כאפשטיק — און ס'איז איהם געווען זעהר גוט אויף דער נשמה.

דאס ווייב דיינס העלענא און די טאכטער מאריאנא זענען אבער פון זיין גוטען הומאר נישט נתפעל געווארען, און זיי האבען איהם אנגעהויבען צו מאכען פארוואורפען.

קרישיאק'ן איז די מעשה נישט געפעלען געווארען, האט ער נישט לאנג געטראכט, געכאפט א פרעס־אייזען, און האט די ביידע פרויען אזוי מכבד געווען איבער די פנים'ער און איבער די קעפ, אז מ'האט צו זיי געמוזט ארויסרופען פאגאטאוויע.

געשעהען איז עס אין א היסטארישען טאג — ערב דעם 15. יאהרטאג פון פוילענס בעפרייאונג.

מיסברויכען איז א זדונסקא-וואליער מיהל

(2) די געהיים־פאליציי האט ענטדעקט, אז אין דער זד.־וואליער מיהל־פירמע „מיכאלסקיס יורשים" וואס איז אויסגעדונגען דורך מענדעל גליקסמאן, שואל פראשקיער און יאסעל פראטוטבער, זענען פארגעקומען מיסברויכען צום שאדען פון די מלוכה־פינאנצען אויף אנ'ערך פון הונדערט טויזענט זלאטעס.

די אלע דריי אנגערופענע, ווי אויך זייער בוכהאלטער אברהם וואנטוך זענען ארעסטירט געווארען.

פון אפטייק-בעזיצער-פעראיין

פארלעזונגען פאר די מיטגלידער

דער אפטייק-בעזיצער-פעראיין (גלובנא 50) ארדענט איין א רייהע פארלעזונגען פאר די מיטגלידער. די ערשטע צוויי רעפעראטען וועלען געהאלטען ווערען פון פולק. בארטאשקיעוויטש און אדוו דיקשטיין.

היינט פארלעזונג פון דיכטער א. לובאשיצקי

היינט, זונטאג, 8,45 אווענד קומט פאר אין דער פאלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע א פארלעזונג אין דער העברעאישער שפראך פון דיכטער א. לובאשיצקי א.ד.ט.: „ממלכת ישראל בתקופת החשמונאים".

דינסטאג וועט האלטען א פארלעזונג אין דער פאלקס-אוניווערזיטעט ד"ר ל. זילבערשטראם. ער וועט רעפערירען א.ד.ט.: „אין אנהויב פון דער אראבישער תקופה אין ארץ-ישראל".

פון פוילישען טעאטער

היינט 3 פארשטעלונגען. 12 א זייגער פאר קינדער „האנקא ביי די רויטע מענשלעך". 4 א זייגער – „האלקא" און 8,30 – „פאן יאוויאלסקי".

Dr. med.

L. Berman

צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען, מענער-שוואכע-בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.

אלע ארט אנאליזען.

נעמט אן פון 8—11 און 4 -8 אוו. זונטאג פון 9- 1 בייטאג פאר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע-פרייזען.

600 יאהר פאביאניץ

(א) עהערנעכטען זענען אין פאביאניץ פארגעקומען גרויסע פייערליכקייטען אין שייכות מיט דער 600-יעהריגער עקזיסטענץ פון דער דאזיגער שטאט, וואס איז אויפגעשטעלט געווארען דורכן קעניג וולאדיסלאוו לאקיעטעק.

היינט וועט אין פאביאניץ פארקומען א פעלד-גאטעס-דינסט און די פייערליכע ענטהילונג פון איצט אויפגעשטעלטען אומאפהענגיגקייטס-דענקמאל, אין וועלכער עס וועלען זיך בעטייליגען דער לאדזשער וואיעוואדע האוקע-נאוואק און דער גענעראל מאלאכאווסקי.

לאדזער בערזע

צוליב דער פייערונג איז נעכטען קיין אפיציעלער קורס נישט געווען.

מען האט געהאנדעלט דעם דאלאר — 5.60, דער פונט — 28.25.

ראדיא-פראגראם

זונטאג, דעם 12 נאוועמבער 1933

9.00 צייט סיגנאל. 9.05 גימנאסטיק, 9,20 גראמאפאן, 9,35 ידיעות. 9.40 גראמאפאן, 9,50 הויווירטשאפט, 10,00 גאטעסדינסט. 11,57 צייט-סיגנאל, 12.00 ידיעות, 12.15 קאנצערט, 2,00 רעפעראט, 2,20 קאנצערט, 4,00 פראגראם פאר קינדער, 4.30 גראמאפאן, 4.45 לעגיאן-מוזיק, 5,00 רעפעראט, 5,15 פוילישע פאלקס-מוזיק, 6.00 אוידיציע, 6.40 פרעהליכע לידער, 7,00 ספארט פון לאדז, 7,10 פערשידענעס, 7,30 רעפעראט, 7,45 רעפערטואר פון די טעאטערן און קאמוניקאטען פון לאדז. 7.50 ידיעות. 8,00 רעפעראט לכבוד'ן 15 יעהריגען יובל פון פוילענס בעפרייאונג. 8,15 לייכטע מוזיק, 9,15 רעפעראט, 9.30 אויף די לעמבערגער פרעהליכע פאליעס, 10,30 ספארט-ידיעות פון די פוילישע ראדיא-סטאציעס, 10,40 קאנצערט, 11,00 קאמוניקאטען, ידיעות, 11,05 קאנצערט.

* *

פון אויסלאנד

1,00 אסלא — סימפ. קאנצערט, 3.00 פראג – „יאש און מאלגאשא" אפערע, 6.00 בערן – קאמ. אפערע, 6,15 אסלא – קאנצערט, 7,00 וויען – קאנצערט, 8,20 בודאפעשט – אפערעטקע, 8,30 מיילאנד – אפערעטקע. 8.50 שטאקהאלם – קאנצערט מיט דער בעטייליגונג פון בראניסלאוו גימפעל, 9,30 וויען – אפ. „זיגפריד" (3-טער אקט) פון וואגנער.

מעלדונג

פאלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין לאדז.

היינט, זונטאג, דעם 12. ה. ח. 8.45 אווענד אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, שרודמיעסקא 29 פארלעזונג אין דער העברעאישער שפראך א. ד. ט.: „ממלכת ישראל בתקופת החשמונאים". פרעלעגענט: רעד. א. לובאשיצקי.

דינסטאג ד. 14. ה. ח. 8.45 אווענד פארלעזונג פון ד"ר ל. זילבערשטרוים א.ד.ט.: „אין אנהויב פון דער אראבישער תקופה". 6190

קלאנג-קינא-טעאטער

ZACHĘTA

זגערזשער 26

היינט און פאלג. טעג!

גרויסער דאפעלטער פראגראם

— I —

דער צעהנטער געליבטער

Anna Ondra אין דער הויפט-ראלע

— II —

„דער ארעסטאנט פון איבזעל קליבין"

אנהויב פון די סעאנסען טעגליך 4.30 נ"מ שבת און זונטאג—12.30 א זייגער בייטאג

קלאנג-קינא

CAPITOL

GRETA GARBO

אלס קורטיזאנע.

ווי אויך דער אבגאט פון די פרויען –

CLARK GABLE

אין פילם אונט. נאמען:

ZUZANNA LENOX

אויסער'ן פראגראם: קלאנג-צוגאבע.

נעכסטער פראגראם: KING-KONG

אנהויב אין געוועהנל. טעג 4,30 נאכמ. שבת און זונטאג 12 בייטאג.

ד"ר העלער

ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע

8 טראגוטא 8, טעל. 179-89

נעמט אן פון 8–11 און פון 4-8 אוונט. זונטאג פון 11–2 מיטאג.

פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל. אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזן

קריפט נישט

בעסער איהר וועט נישט בעזוכען דעם ניי-ערעפענטע
קאנצעסיאנירטען ליציטאציע-זאל
■ 150 פיעטריקאווער 150 ■
בילדער-אויסשטעלונג פון בעקאנטען מאלער J. Mącznik
איינטריט פריי.

צו בעקומען אלערליי גענענשטענדע מעבעל, דיוואנעס, לאמפען, בילדער, קרישטאלען, גאלד, זילבער, בזשוטעריע, פעלץ-ווארען א. ז. וו. אלע דערמאהנטע געגענשטענדע ווערען אויך גענומען צום האמי-פערהויף מיט דער ערטיילונג **אהנפראצענטיגען פארשוס.**
בעמערקונג: דער פערקויף קומט פאר פון פרייער האנד און פון דער ליציטאציע.

Dr. med.
I. TAUB
אינע־ליכע קראנקהייטען
צעגעלניאנא 25, וו. 7,
טעל. 179=94.
נעמט אן פון 11—1 און פון 5—7 אוונט.

ר עכער אויף דער **מאשין**
ווערען אנגענומען אויסצוגייען ביי
ג. נארדמאן, שרודמיעסקא 8

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
אנאנס ביז 15 ווערטער

פרייע פאסטענס

ס'איז נויטיג א קוואליפיצירטע רע-פעזירקע צו סוועטערס. צו ערפאהרען ביי פאלאשינסקי, וואלבארסקא 3. 6195

נויטיג א קוואליפיצירטער שטריקער, קאשטשעלנא 4 ביים סוועטער-מאכער.

ראקאלען

2 און 3 שטיבען מיט א קוך, ווי אויך האנדעלס-לאקאלען צו פערדינגען פיעטריקאווער 79 און אל. קאשטשושקי 22

א שטוב מיט א קוך, דירה-געלד 100 זל. א קווארטאל צו פערדינגען. אלעע 1. מאי 29. 6183

איבערצוגעבען א קליין צימער מיט ליכט און קראפט, ווי אויך א ½ פערד-קראפט מאטאר'ל אין צענטער פון שטאט. אפערטען אין אדמ. אונטער „W". 6187

צו פערמיטען 3 צימער און קוך מיט אלע בעקוועהמליכקייטען, שוין ליידיג דירעקט ביים ווירט נאווראט 39. 6190

צו פערדינגען א געוועלב מיט א שטוב און קוך אדער בלויז א געוועלב ווי אויך א געמויערטע שטאל. ראקי-טשינער 47, ביים ווירט. 6185

איינצעלנע וואוינונגען צו פערמיטען אויף פראנציסקאנער גאס. צו ערפאהרען אויף פאמארסקא גאס 35 א. ציקערמאן.

פערשידענעס

עס ווערט געזוכט ארויסצוגעבען ריטשערס אויף א 8-ער מאשין, קאמיענא-גאס 16, וואוינונג 2. 6194

א קאראקול-מאנטעל צו פערקויפען פאלודניאווא 31, וו. 16. 6197

לערן דיך פערדינען 100 זל. א וואך אויסארבייטענדיג אנ'ארטיקעל פון טעג-ליכען געברויך. פיעטריקאווער 59 וו. 28 פון 6 ביז 9 אוונד. 6493

צו פערקויפען א דאמען-סקאנקס-פאלטען, צוויי ווידרעס און מעהרערע סקאנקס-פעל ביי גלאסס, ריבנע 7 אין קאלאניאל-געוועלב. 6187

ענערגישע פערזאנען קענען פערדינען ביז 1000 זל. א מאנאט. אינפארמאציעס ערטיילט: Towarzystwo Bankowe w Grodnie, ul. Hoowera 9. 8019

איך נעהם אן אלערארט בעשטעלונ-גען און רעפעראציעס פון זאקען ספארט און טריקאטאזש-מאשינען, צו ביליגע פרייזען. L. Tron, Brzezinska 6

אלעס איז ביליגער געווארען!
נייל דער

KONSUM
PRZY „WIDZEWSKIEJ MANUFAKTURZE" S.A.
ROKICINSKA 54 — Dojazd Tramwajami 10 i 16

האט איינגעארדענט
א ביליגע וואך
בעת וועלכער ער האט פערקלענערט בעדייטענד די פרייזען אויף:

ווידעפאלער 100-ער און 300-ער	דאמען-וועש
„ 400-ער און 600-ער	הערען-וועש
„ 1000-ער און 1200-ער	קינדער-וועש
„דאמאווע" לייוונט	בעט-איבערציג
„לודאווע" לייוונט און צנד.	טיש-בעדעק

ווי אויך זעמטליכע אנדערע ארטיקלען.
זעהר ביליג זענען די רעשטלעך און קופאנען זעהר ביליג.

זיכערע הילף און א רפואה!

אהן אפעראציע, אהן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פער-גיסונג פאר קראנקע אויף ברוכען, פאר מענער, פרויען און קינדער, פערשידענע קאליקעס אין גוף, פאר הויקערס אהן פיס.

פערלאזט נישט די קראנקהייט, ווייל דער ווינקעל-ברוך ווערט גרויס ווי א מענשען-קאפ, און עס פאלט אראפ אין דעם פיס איז דער קראנקער אין א גרויסער סכנה, דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער ברענגען אין שטערבליך. ספעציעלע נייטיגע היילבאנדאזשען בעזונדער זיכער דעם שווערסטען ברוך, אויך פאר הויקערס, לייטונגען ספעציעלע היילגארסעטן און אפאראטען פאר פערקרימטע פיס און פלאטס-פיס, ווי אויך קינסטליכע גומענע פיס.
עמפפאנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אוונט.

אכטונג זייט דעם ערשטען אקטאבער ד. י. ווערען אלע קראנקע אין מיין ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט, נור פון מיר פערזענליך בעהאנדעלט.

איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט
Specialist Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped
פון לעמבערג
Łódź, Wólczańska 10, tel. 221-77, front, parter.
מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.
דערמיט דריק איך אויס מיין דאנקבארקייט דעם גרויסען ספעציאליסט דיר. י. ראפאפארט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 (פראנט, פארטער) פאר'ן ארויסנעהמען מיך פון א שווערער ברוך-קראנקהייט. דער ה' דיר. י. ראפאפארט האט נישט געקאנט-רעט קיין ארבייט, בעת מ'האט מיר גערראטען א געפאהר און האט מיך דערפיהרט צו א נארמאלען געזונדען צושטאנד. חנם נאך 3 וואכען טראגען זיין באנדאזש פיהל איך מיך פולשטענדיג געזונד.
Dresler Arwil, Łódź, Wschodnia 4/11, front.

שיי טלען
מיט פאריזער שריפטען
ווי אויך פערטיגע שייטלען ווערען ערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעארבייט
צו ביליגע פרייזען
אנדולאציע און מאניקור
ביי **קערש** סקווערא 15

שלאסעריי-ארבייטען,
ווי אויך אייטאנעניש ריפארירונגען
מעטאל-בעארבייטונגען
מאשינען - טיילען
פירט אויס ביליג
J. REDER, Łódź
קאנסטאנטינער 11/13.

Dr. med.
LEON FUCHS
אינערליכע קראנקהייטען
האט זיך איבערגעצויגען
אויף וואולטשאנסקא 65
(רוג אנדזשעיע) טעל. 172-44

כירורגישער קאבינעט
— פון —
Dr. med. **A. FOKSZAŃSKI**
Piotrkowska 101, tel. 210-76.
נעמט אן פון 1—2 און פון 5—7 אוונט.
אפעראציעס, אפאטרונקעס, קאטער, דיאטערמיע א. ז. וו. לעטשניצע-פרייזען.

א לאנגיעהריגער
מיליטער-בעאמטער
ערטיילט אייך עצות און אנווייזונגע פאר צוריקבעקומענע פון אויסלאנד וועלכע האבען צוריב וועלכע עס אין סיבות נישט דורכגעמאכט דאס מיליטער-דינסט. :-: ספעציאליסט אין שרייבען פון ביטעס פאר
איינציגע שפיזערס
ב. מאן פיעטריקאווער **10**

כירורגישער קאבינעט
Dr. med.
J. Szreiber
געפינט זיך יעצט אויף
Narutowicza 9 tel. 122-95
אפעראציעס, אפאטרונקעס, היילט זשילאקעס א. ע. וו.
נעמט אן פון 2 ביז 3 און פון 7 ביז 8.30 אוו.
לעטשניצע-פרייזען.

Dr. med. **Niewiażski**
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע
אנדזשעיא 5 טעל. 159-40
צוריקגעקעהרט
נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9 · 1 פארמיטאג.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr.
S. Kantor
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע
וואוינט יעצט
Piotrkowska 90, tel. 129=45
נעמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 4—9 אוו., זונטאג און יום-טוב פון 8—2 נאכמ.

Dr. med.
Ignacy Grynberg
ספעציאל-ארצט פאר אינערליכע קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
צעגעלניאנא 17, טעל. 174-15

Konkurs.

Zarząd gminy Wyz. Żyd. w Władysławowie woj. Łódzkie ogłasza konkurs na stanowisko Rabina. Kandydaci z ustawowemi kwalifikacjami mogą zgłosić się pisemnie z załączeniem dokumentów do Zarz. Gminy w Władysławowie w terminie 1 miesiąca od dnia dzisiejszego.

Uwaga: Kandydaci mogą przybyć wyłącznie za zaproszeniem Zarządu.

Przewodniczący Zarządu Gminy
6103 **W. Zbojnowski.**

Poradnia
WENEROLOGICZNA
הויט און ווענערישע קראנקהייטען
זאוואדזקא 1
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוונד, זונטאג און חגאות פון 9—2 מיטאג.
א וויזיט 3 זל.
פון 11—5 נאכמ. נעמט אן א פאך-דאקטאר.

אוונט-קורסען פאר דערוואקסענע
א גרופע יודישע פעדאגאגען האבן געגרינדעט אוונט-קורסן
כדי צו געבען די מעגליכקייט זיך ווייטער צו בילדען די, וועלכע האבען גע-מוזט איבעררייסען די לערנע צוליב פער-שידענע סיבות. די שילער ווערען סעגרע-גירט אין גרופען. עס עקזיסטירט אויך א ספעציעלע גרופע פאר אנפענגער.
עס ווערט געלערנט לויט א פערלייכטער-טע מעטאדע, וועלכע גאראנטירט שנעלע פארשריט. די קורסן קומען פאר אין שול-לאקאל אויף סאלנא 9, 2-טער שט. פראנט. אויס'ן ארט געפינט זיך א ביבליאטעק, ווי אויך סאגבלעטער, וואכן און חודש-שריפטן.
דער פרייז פון 5 זל. א חודש
איינשרייבונגען נעהמט מען אן די קאנצעלאריע פון דער שול פון 7—9 אוועגד.
בעמערקונג: חער עס וועט וועלען, וועט אויך קענען לערנען העברעאיש, יודיש און אנ-דערע שפראכען.
5849

געזונט איז אן אוצר
Primeros
PREZERWATYWY
איז די גאראנטיע פארן געזונט

כירורגישער קאבינעט
Dr. med. M.
Eljasberg
80 פיעטריקאווער 80
טעל. 117-87.
נעהמט אן פון 3—5 נאכמיטאג.

כירורגישער קאבינעט
Dra med.
M. Kantor
איז געווארען איבערגעטראגען
אויף זשעלאנא 5
טעל. 112=22
נעהמט אן פון 1—3 און פון 6—8 אוו.
לעטשניצע-פרייזען.

Dr. med.
RUBINLICHT
אינערליכע קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
פילסודסקיעגא 23.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.